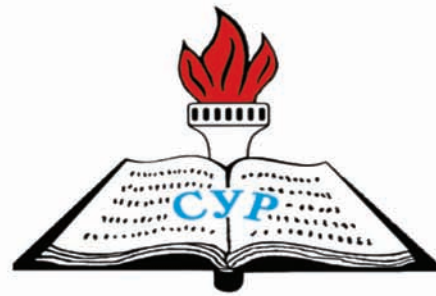

URIERUL UCRAINEAN

Serie nouă, nr. 397-398 / decembrie 2019

Luptați și veți învinge!

M. Ulebrany

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

Dragi ucraineni,

În această perioadă a anului, plină de semnificații religioase, de tradiții și obiceiuri menite să celebreze Nașterea Mântuitorului, suntem datori față de noi înșine, în primul rând, să facem un bilanț al gândurilor și al faptelor noastre, să reflectăm asupra valorilor pe care vrem să le transmitem generațiilor viitoare, înțelegând faptul că doar prin buna înțelegere, unitate și respect vom reuși să consolidăm comunitatea noastră de ucraineni responsabili și muncitori. Acum, poate mai mult ca niciodată, ar trebui să înțelegem conceptul unității, care a fost greu încercat în ultima perioadă, să conștientizăm că doar uniți în gând și-n faptă vom reuși să depășim obstacolele făcute să destabilizeze ceea ce funcționează și are rezultate pozitive, să continuăm și să dezvoltăm proiectele realizate pentru binele comunității noastre, să ne ghidăm, așa

cum am făcut-o și până acum, după principii și valori morale, sănătoase și solide.

Anul ce tocmai se încheie să constituie încă o cărămidă pe care am pus-o la consolidarea identității noastre naționale și religioase, să ne îmbogățească spiritual, emoțional și identitar și, nu în ultimul rând, să ne dea putere să privim cu încredere și speranță la anul ce stă să vină.

Dragi ucraineni, vă doresc ca sărbătorile de iarnă să vă umple sufletele de încredere, iubire și toleranță față de aproapele, iar Noul An să vă aducă sănătate, prosperitate și împlinirea visurilor.

Crăciun întru slava lui Dumnezeu!
An Nou fericit!

Nicolae Miroslav PETREȚCHI,
președintele UUR,
deputat

Ziua Minorităților Naționale din România

Acum 27 de ani, la 18 decembrie, Adunarea Generală a ONU a adoptat *Declarația cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale, etnice, lingvistice și religioase*, primul document internațional care oferă o garanție a respectării drepturilor minorităților. Momentul a fost foarte important pentru că o serie de state au declarat ziua de 18 decembrie a fiecărui an ca Zi a Minorităților Naționale. România s-a raliat acestui context internațional prin aprobarea HG nr. 881/1998, prin care data de 18 decembrie a fost declarată Ziua Minorităților Naționale. În 2017, prin Legea 247/2017, s-a instituit ca Ziua Minorităților Naționale din România, să fie sărbătoare națională. Această zi este sărbătorită, înainte de toate, de cele 20 de minorități naționale din țara noastră.

Aflată într-un spațiu geografic de confluență, România a devenit și ea locul de întâlnire a mai multor tradiții culturale și religioase. Favorizați de caracterul tolerant, pacifist și deschis al românilor, reprezentanții diverselor culturi, etnii și religii s-au putut manifesta aici în libertate, contribuind la deschiderea culturii române, către valorile universale și la construirea și modelarea caracterului european al acesteia. De aceea, cultura română oferă un exemplu concret de realizare a „unității în diversitate”, prin modul în care a știut să asimileze valorile culturale europene și noneuropene, păstrând, în același timp, propriile valori și identitatea specifică. În zilele noastre, diversitatea capătă noi dimensiuni prin integrarea țării în Uniunea Europeană.

Aceste aspecte fac din spațiul românesc o zonă de dialog intercultural, un mediu privilegiat de debateri și de acțiuni menite să cultive reconcilierea între culturi.

Mai mult decât atât, după evoluțiile democratice care au avut loc în ultimele trei decenii, putem afirma că România este un spațiu în care toate minoritățile colaborează, sunt creatoare de noi valori și contribuie la progresul societății actuale.

România înțelege importanța dialogului intercultural, mai ales în actuala conjunctură, și își propune să folosească experiența acumulată în gestionarea democratică a diversității culturale din interiorul granițelor sale pentru a contribui la rezolvarea problemelor de această natură la nivel global. Cu reprezentanți în Parlamentul României, minoritățile naționale din țara noastră beneficiază de un sprijin deosebit din partea statului. În afara ajutorului financiar, minoritățile etnice au parte și de o permanentă susținere morală în ceea ce privește promovarea valorilor culturale proprii, a tradițiilor specifice fiecărei etnii, politica adoptată după 1989 de statul român fiind, în acest domeniu, una bazată pe multiculturalitate.

Cea mai amplă manifestare culturală dedicată minorităților etnice din România este Festivalul „ProEtnica”. Născută din inițiativa unui cetățean german strămutat la Sighișoara, Volker Reiter, director executiv al Centrului Educațional pentru Tineret, cu sprijinul Ministerului Culturii și Identității Naționale, Departamentului pentru Relații Interetnice și autorităților locale, Festivalul „ProEtnica” este consacrat demonstrării diversității

etnice din România, iar bogăția culturală prezentată de cele 20 de minorități participante ilustrează politica statului român față de minorități, care se bucură de toate condițiile necesare dezvoltării lor. Pentru organizatorul festivalului, Volker Reiter, ideea de bază a acestei manifestări este promovarea dialogului și interacțiunii interculturale într-o societate pluralistă și democratică, pentru a păstra pacea interetnică.

În fiecare an, programul Festivalului „ProEtnica” cuprinde numeroase spectacole muzical-artistice desfășurate în aer liber în Piața Cetății, prelegeri, mese rotunde, workshop-uri, lansări de carte, filme documentare. De asemenea, se organizează standuri meșteșugărești și de prezentare a comunităților etnice, inclusiv standuri de cărți. Toate aceste activități sunt aduse în fața unui public care este tot mai receptiv la tradițiile și cultura celor care trăiesc împreună, de secole, pe aceste meleaguri.

Uniunea Ucrainenilor din România a participat aproape la toate edițiile festivalului cu expoziții de carte ucraineană și de ouă încondeiate, cu programe ale corurilor comunității, cu formații de dansuri ucrainene. Spectatorii au fost încântați de minunatele dansuri ale copiilor din grupurile ucrainene „Kozaciok” sau „Veselka”.

Conform Planului de activități culturale pe 2019 ale UUR, comunitățile ucrainene din județele Suceava, Iași, Tulcea și Galați vor desfășura și ele, cu prilejul Zilei Minorităților Naționale, o serie de manifestări culturale, expoziții și prezentări tematice referitoare la patrimoniul cultural al minorității ucrainene.

Ion ROBCIUC

Din agenda deputatului UUR

Întreaga viață politico-socială fiind marcată de intrarea în atribuții a noului Guvern, agenda deputatului nostru nu avea cum să nu fie concentrată pe raporturile parlamentului cu actualul executiv. De altfel, așa cum anticipam în rubrica noastră, Nicolae Miroslov Petrețchi și-a propus în mod deliberat să abordeze noii demnitari cu mijloacele prevăzute de Constituție încă de la începutul mandatului acestora, pentru a mări șansele unei activități instituționale în slujba oamenilor și a nevoilor lor.

În această optică, reiterarea fără întârziere a demersurilor rămase nerezolvate s-a impus de la sine.

Nu totul se reduce însă la dinamism. Uneori, acesta poate deveni un pretext pentru greșelile la fel de mari, cum ar fi lipsa de responsabilitate. De aceea, deputatul Nicolae Miroslov Petrețchi a găsit necesar să rostească o răspicată declarație cu care deschidem cronică.

CE MAI RĂMÂNE DIN PARLAMENTARISM?

În toiul disputelor despre folosirea excesivă, aproape ostentativă, a procedurii de legiferare prin angajarea răspunderii Guvernului, domnul deputat Nicolae Miroslov Petrețchi a exprimat de la înalta tribună a Camerei Deputaților următoarea importantă Declarație politică:

„Domnule Președinte de ședință,
Doamnelor și Domnilor deputați,

În nicio perioadă din istoricul noului parlamentarism nu s-a recurs cu atâta frenezie la modalitatea de legiferare prin angajarea răspunderii Guvernului. Societatea românească percepe această schimbare de ritm și de inversare a rolurilor din raporturile Guvernului cu Parlamentul nu ca pe o soluție de accelerare a reformelor, ci drept o armă nouă într-un război politic vechi. Luptele politice fac parte din democrație, într-adevăr, dar ele trebuie duse în cadrul Constituției și nu prin forțarea ei. Or, este limpede pentru oricine că art.114 din Legea fundamentală a statului reglementează asumarea răspunderii Guvernului ca pe o procedură de legiferare cu totul excepțională și nu obișnuită. Dezechilibrarea raportului dintre puterile statului tinde să devină o regulă, ceea ce subminează coloana de susținere a sistemului constituțional. Până și dintre aliații Guvernului cineva a caracterizat situația printr-o expresie de-a dreptul șocantă: „Nu mai e o șmecherie. E ceva asemănător unui viol“.

Abordez acum această temă serioasă nu din perspectiva teoriei regimului constituțional, ci pentru a atrage atenția că noul stil de legiferare ne limitează la maximum nouă, parlamentarilor, posibilitatea de a ne îndeplini menirea. Mandatul nostru încredințat de populație devine o himeră.

Înțeleg greaua misiune a Guvernului de a efectua reforme prompte și radicale. De aceea, l-am susținut prin vot. Dar dinamismul și hotărârea executivului nu scuză forțarea literei Constituției în dauna spiritului ei! Către ce ne îndreptăm, unde vrem să ajungem?

Fac această Declarație politică determinat de ipoteza – da, fie și numai ipoteză! – adoptării prin

angajarea răspunderii până și a Legii bugetului de stat. În momentul în care înregistrez această declarație, Guvernul nu s-a decis încă, dar nici nu respinge eventualitatea. Am dezaprobat tactica vechilor guvernări de a depune proiectul de Lege a bugetului după depășirea termenului legal. Și aceea era o formă de presiune a timpului, încât sunt de acord cu preocuparea guvernului actual de a definitiva bugetul la timp. Dar orice soluție este mai bună decât traversarea formală a Camerelor ca acceleratul printr-o haltă.

Dezbaterile proiectului de buget oferă deputaților și senatorilor prilejul de a corela cifrele specialiștilor din birourile executivului cu realitățile și cerințele stringente ale comunităților pe care le reprezentăm. Șansa, între ghilimele, de a depune amendamente în cadrul procedurii accelerate este tot atât de serioasă cât șansa de a te înțelege de pe peron cu cineva aflat în trenul care gonește. Dacă restrângerea posibilităților noastre de a ne spune punctele de vedere în dezbaterile legislative este ea însăși o restrângere faptică a rolului legislativ, în cazul nedezbaterii bugetului suntem lipsiți în modul cel mai ostentativ de posibilitatea de a ne reprezenta comunitățile de alegători.

Chiar dacă executivul renunță, în final, la acest scenariu nesăbuit, simplul fapt că a fost gândit ca scenariu posibil mă îndreptățește să trag acest semnal de alarmă: Nu înlocuiți un rău mare cu un rău și mai mare, un stil de guvernare abuzivă cu un stil de guvernare și mai abuzivă!

Vă mulțumesc pentru atenție“.

SOARTA PROGRAMULUI START-UP NATION

Grijile și polemicile pe tema, neîndoielnic gravă, a depășirii deficitului bugetar prevăzut nu trebuie să cauzeze neglijarea altor probleme importante ale politicii financiare, mai ales a pârgurilor bugetare cu care poate fi stimulată creșterea economică, de genul Programului Start-up Nation. Iată de ce domnul deputat Petrețchi a adresat ministrului Finanțelor Publice, domnul Florin Cîțu, următoarele întrebări pe cale oficială:

„Stimate Domnule Ministru,

Start-up Nation este un program prin care se dorește încurajarea și stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii.

Consider că acest program are un puternic impact asupra economiei autohtone prin obiectivul principal al Programului, anume stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii și îmbunătățirea performanțelor economice ale acestora, crearea de noi locuri de muncă, inserția pe piața muncii a persoanelor defavorizate, șomerilor și absolvenților, creșterea investițiilor în tehnologii noi, inovative.

Cu toate acestea, bugetul alocat inițial schemei de minimis pentru anul 2019 a fost de 383.597.000 lei credite de plată. La solicitarea Ministerului Finanțelor Publice, în iunie a.c., fostul ministru al mediului de afaceri a disponibilizat suma cu 100.000.000 lei, reprezentând credite de plată în cadrul programului.

Ca și cum nu ar fi fost suficient, la rectificarea bugetară din luna august a.c., prin OUG 12/2019, s-au redus din nou creditele aferente programului cu 232.570.000 lei, în condițiile în care începuse etapa de depunere a deconturilor și efectuarea plăților pentru beneficiari, ajungând ca în noiembrie plățile către beneficiari să fie blocate.

Față de cele arătate vă adresez următoarele întrebări punctuale:

1. Va continua acest proiect și în anul 2020?
2. Ce demersuri vor fi întreprinse ca situația precum cea de mai sus să nu se repete?
3. Conform programului de guvernare, prin care se anunță „Eficientizarea programului Start-up Nation, punând accent pe inovare, noi tehnologii și performanță antreprenorială cum vor fi evaluate aceste criterii? Care va fi ponderea acestora în rezultatul final?“.

NOUL MERS (numai cu numele) AL TRENURILOR

Caruselul demnitarilor ce se perindă pe scaunul de ministru al Transporturilor lasă în nelucrare sesizările pe tema transportului feroviar. În această categorie intră și demersurile făcute în mod repetat de către deputatul UUR pe tema deficienței transportului feroviar în zonele mai izolate, cum ar fi Valea Vișeuului. Stăruitor, cum îl știm, deputatul nostru a readus problema și în atenția noului ministru al Transporturilor, dl Lucian Nicolae Bode.

Iată scrisoarea transmisă pe cale oficială:

„Stimate Domnule Ministru,

În decursul anilor 2018-2019, am adresat predecesorilor Dvs., o serie de întrebări scrise cu privire la dificultățile cu care se desfășoară circulația pe magistrala feroviară care leagă Maramureșul istoric (zonă în care trăiesc mai mulți cetățeni de etnie ucraineană) de restul țării, precum și în județele Timiș, Arad, Caraș-Severin etc.

În luna martie a.c., am adresat o întrebare domnului Răzvan Cuc, căreia i-am anexat și o petiție cu o serie de recomandări pentru conducerea CFR Călători SA, semnată de decidenții locali din șapte comune din Maramureșul istoric (Bistra, Petrova, Leordina, Vișeu de Jos, Ruscova, Repeș, Poienile de sub Munte) direct interesate de buna funcționare a traficului feroviar.

Spre dezamăgirea tuturor, nu s-au produs modificările sugerate, iar traficul feroviar a continuat și continuă să fie deficitar în acele zone. Mai mult, am sperat ca odată cu întocmirea noului program al Mersului trenurilor 2019-2020, să fie efectuată o analiză amănunțită a nevoilor cetățenilor, iar traficul feroviar să fie adaptat acestora. Însă, și de această dată rezultatele nu au fost cele așteptate de cetățeni.

În noul program efectuat de organismele pe care Dumneavoastră le aveți în subordine, este menționată o singură dată magistrala care leagă cetățenii de la granița de nord cu restul țării, și atunci pentru a anunța faptul că serviciul de transport feroviar de vagoane de dormit și cușetă va fi disponibil și pe rețeaua București Nord – Sighetu Marmăției, în rest serviciile rămân la fel. Faptul că programul trenurilor nu este adaptat la nevoile cetățenilor este un lucru inacceptabil și care continuă de ani buni, iar modificările care se fac în orarul trenurilor fără consultarea locuitorilor direct afectați de acest lucru nu fac altceva decât să oblige populația să găsească alte modalități de deplasare la serviciu sau la școli și astfel CFR Călători poate rămâne fără o bună parte din clienți.

O altă problemă majoră legată de magistrala care face legătura între localitățile maramureșene și restul țării o reprezintă calitatea infrastructurii. Deși s-au întreprins anumite lucrări pe traseul Sighetu Marmăției – Valea Vișeuului, pentru a se ajunge la condiții normale de călătorie mai este mult de muncă.

La întrebarea adresată predecesorului Dvs., mi s-a răspuns că există în derulare mai multe studii și întâlniri între grupuri de experți pentru a efectua o radiografie a problemelor infrastructurii feroviare însă, la fel cum am intuit și la acel moment, nimic nu s-a schimbat.

În acest context, stimate Domnule Ministru, vă rog să îmi comunicați următoarele:

1. Ce demersuri vor fi întreprinse de Ministerul pe care îl coordonați pentru ca localitățile din Maramureșul istoric să nu rămână izolate?
2. În ce măsură au fost consultați primarii semnatari ai petiției menționate mai sus, în cadrul creării noului program al trenurilor 2019-2020?
3. Care este stadiul de achiziționare al ramelor electrice regionale, obiectiv propus prin proiectul „Achiziție de material rulant nou pentru pasageri?“.

Observator

Sărbătorirea Zilei Naționale a României la București

Și în acest an, la București, s-a sărbătorit Ziua Națională a României.

Această zi de 1 Decembrie 2019 a debutat cu o ceremonie militară și religioasă de depunere de coroane de flori la Mormântul Ostașului Necunoscut din Parcul Carol I.

Manifestarea s-a desfășurat în prezența ministrului Apărării Naționale, Nicolae Ionel Ciucă, a veteranilor de război din cel de-al Doilea Război Mondial și a teatrelor de război din alte țări, cadrelor militare, de rezervă și retragere, atașatorilor militari din țările care fac parte din NATO, precum și a unui numeros public.

Am avut onoarea să fac parte din delegația Asociației Naționale a Veteranilor de Război din România care a depus coroane de flori la Mormântul Ostașului Necunoscut. Ceremonia s-a încheiat cu defilarea batalionului din Regimentul de gardă 30 Mihai Viteazu din București, acompaniat de fanfara militară a Ministerului Apărării Naționale, care a dat onorul în fața celor prezenți în tribună.

A urmat parada militară la ora 11, după sosirea președintelui României, care a salutat Garda de Onoare și a depus o coroană de flori la Arcul de Triumf. Înainte de a începe parada militară s-au tras 21 salve de tun. În afară de președintele României, la tribună au luat loc președintele Senatului, Teodor Meleșcanu, președintele Camerei Deputaților, Marcel Ciolacu, membri ai Guvernului României, șefii instituțiilor importante – Curtea Constituțională, Curtea de Conturi, atașati militari din țările aliate, generali

activi, în rezervă și retragere, veterani de război din cel de-al Doilea Război Mondial în frunte cu general de armată (rtr) Marin Dragnea, președintele Asociației Naționale a Veteranilor de Război din România.

Comandantul paradei militare, general maior Vasile Toader, a comandat începerea paradei. Ca și anul trecut parada a fost deschisă de aviația militară. Au survolat deasupra Arcului de Triumf: elicopterul IAR Puma cu drapelul național, aeronave C - 271, Spartan, avioanele C - 130 Hercules, avioane IAR - 99, avioane de vânătoare F - 16 Fighting-Falcon, ca și 6 avioane MIG - 21 Lancer.

Pentru prima oară Canada a participat cu două avioane CF - 188 Hornet a căror bază se află la aeroportul militar Mihail Kogălniceanu din Dobrogea.

După parada aeriană a urmat tehnica de luptă terestră cu transportoare blindate Piranha 3, tancuri TR - 86 M1, Bizonul, vehicule blindate HUMVEE și MRAP, MLI 84 M Jderul, sisteme antiaeriene Gepard, rachetele sol-aer Hawk ș.a.

A venit rândul trupelor de uscat care au însumat cca 4000 de militari și specialiști dintre aceștia au defilat elevi și studenți de la colegiile militare naționale, școlilor militare de maiștri militari și subofițeri, precum și ofițeri de la academiile militare. Defilarea trupelor de uscat a atras atenția, simpatia și aplauzele publicului prezent dintre care mulți copii cu stegulețe tricolore.

În afară de militari români au participat la defilare 500 de militari din 21 de state aliate sau partenere ca Bulgaria, Canada, Cehia, Croația, Franța, Germania, Georgia, Grecia, Italia, Lituania, Letonia, Luxemburg, Macedonia de Nord, Republica Moldova, Muntenegru, Polonia, Portugalia, Slovenia, Turcia, Ucraina și Statele Unite ale Americii.

Această participare a publicului bucureștean la parada militară națională la București arată fără tăgadă încrederea poporului român și armata română, încredere care o situează în permanență pe primul loc față de toate celelalte instituții ale statului român.

Asemenea ceremonii militare prilejuite de sărbătorirea Zilei Naționale a României s-au desfășurat în toate garnizoanele militare din țară pe teatrele de operații în afara țării, precum și la ambasadele României din străinătate.

La mulți ani, România! La mulți ani, armata română!

Mihai POCORSCHI,
general de brigadă (rtr), inginer

Comemorarea victimelor Holodomorului din Ucraina la Iași

„Multe dintre ororile lumii sunt legate de totalitarism. Regimul totalitar stalinist a încercat să distrugă statul ucrainean și națiunea noastră.

Dar am rezistat, pentru că suntem puternici în spirit. Nu trebuie să uităm niciodată de acele evenimente teribile care sunt, fără doar și poate, cea mai mare tragedie din istoria Ucrainei”.

La 23 noiembrie, ucrainenii din Ucraina, precum și din țările în care trăiesc etnicii ucraineni – diaspora ucraineană, au comemorat victimele Holodomorului din anii 1932-1933. Cu ocazia împlinirii a 86 de ani de la Holodomorul din Ucraina, filialele Uniunii Ucrainenilor din România au organizat acțiuni de cinstire a memoriei victimelor foametei create în mod artificial și a represaliilor politice la care a fost supus poporul ucrainean. Anul acesta acțiunile au fost organizate având ca motto „Memoria care salvează vocile adevărului”.

Sensul acestui motto a fost explicat de către vicepreședintele Institutului Ucrainean al memoriei Naționale, Volodymyr Tilișceak, care a spus: „Proiectul «Memoria care salvează vocile adevărului» este o încercare de a auzi aceste voci, în mod personal, doar unele dintre milioane de voci, care dezvăluie diferite aspecte ale Holodomorului și care luate împreună creează o imagine completă a acestei crime a regimului comunist. Voci care vorbesc despre depredare de bunuri și colectivizare, strategii de supraviețuire, de omenie într-un timp inuman, despre suferință și tristețe, frică și speranță, despre crimă și luptă. Acestea sunt vocile oamenilor adevărului și ale celor care au rezistat și pe care Ho-

lodomorul nu i-a putut birui. Și astăzi, aceste voci ale adevărului ne amintesc că poporul care a supraviețuit Holodomorului nimic și nimeni nu-l va putea înfrânge”.

La 24 noiembrie 2019, filiala Iași a Uniunii Ucrainenilor din România a organizat o seară tematică pentru a comemora victimele foametei din 1932-33, care a început cu un moment de reculegere.

Președintele filialei Iași a Uniunii Ucrainenilor din România a prezentat un material sintetizat dar complex pe tema Holodomorului, în special, și a genocidului, în general.

Cu scurte alocuțiuni s-au prezentat în fața participanților la eveniment dra Natalia Burduja, doctorand la Facultatea de Litere din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza”, regizorul ieșean Ovidiu Lazăr și dl Petru Rotar, o veche cunoștință a noastră din Ucraina.

La final, cei prezenți la eveniment au putut vedea fotografii și videoclipuri cu ororile Holodomorului din Ucraina, s-au putut documenta asupra cauzelor și consecințelor foametei artificiale, care a provocat moartea a milioane de ucraineni, relatări ale martorilor oculari ai acestor drame teribile, precum și o expoziție de carte dedicată acestui eveniment.

La sfârșitul acestei acțiuni cu o incontestabilă încărcătură „istorică”, președintele filialei Iași a Uniunii Ucrainenilor din România, a propus participanților să

continue comemorarea acestei zile în fiecare an, în luna noiembrie prin aprinderea de candelă în casele lor. Celor prezenți le-a fost adresată invitația de a participa și la alte evenimente organizate de filiala Iași a UUR.

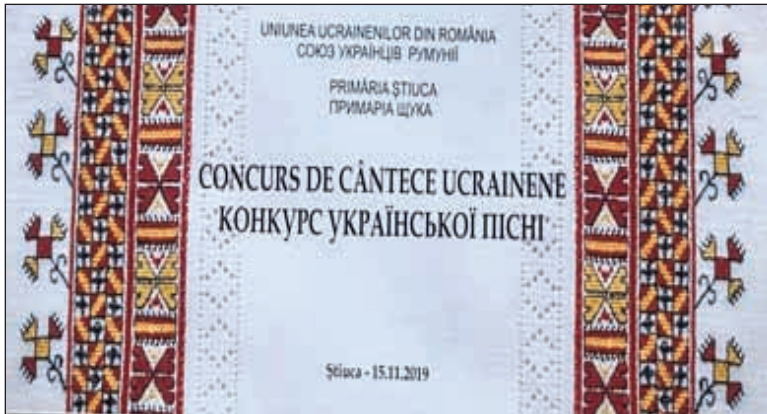
Astfel de evenimente nu au ca scop trecerea în revistă a ororilor istoriei, ci să trezească în noi acea conștiință care va face imposibilă repetarea acestor tragedii. De aceea, credem cu tărie că și copiii noștri trebuie să cunoască adevărul despre Holodomor. Trebuie să le spunem ce s-a întâmplat atunci și să le insuflăm acele valori, care se opun cu fermitate oricărei manifestări de tip rasial, antisemit, intolerant și discriminatoriu. Școala, comunitatea, organizațiile neguvernamentale, mass-media trebuie să își aducă propria contribuție la educarea generațiilor de mâine. Și un lucru este incontestabil: această tragedie nu trebuie să se mai repete vreodată în istoria omenirii.

Victor HRIHORCIUC,
președintele filialei Iași a UUR

Concurs de cântece ucrainene

Vineri, 15 noiembrie 2019, Uniunea Ucrainenilor – filiala Timiș a organizat a IV-a ediție a Festivalului-concurs de interpretare a cântecului ucrainean, la care au luat parte elevii claselor a VIII-a din școlile Știuca, Dragomirești, Darova, Bethausen, Petroasa Mare, Bârna.

Concursul a avut loc la Căminul Cultural din comuna Știuca, începând cu ora 15:00, unde s-au prezentat elevii însoțiți de cadrele didactice și de părinți. În deschiderea concursului a luat cuvântul domnul Benzar Nicolae, directorul Școlii Generale din comuna Știuca, urând bun venit elevilor, învățătorilor, profesorilor și părinților. Domnul director Benzar Nicolae a prezentat în câteva cuvinte a IV-a ediție a Concursului de cântece ucrainene ce urma să se desfășoare, de asemenea, juriul format din: doamna profesor Manzur Violeta, doamna profesor Clempușac Maria și doamna profesor Holovciuc Maria. Mulțumiri au fost aduse domnului președinte al UUR – filiala Timiș, Iura Hleba, pentru implicarea și contribuția adusă la organizarea concursului.

Prezent la acțiune ca și în celelalte ediții, domnul președinte al UUR – filiala Timiș, Iura Hleba, a mulțumit pentru aprecieri, salutând elevii parti-

cipanti, profesorii, învățătorii și părinții prezenți în sală. Totodată, domnia sa a prezentat evenimentele ce vor avea loc în perioada următoare, urând elevilor mult succes și noroc în toate.

Organizarea acestui concurs are drept scop păstrarea limbii și tradițiilor lăsate de bunicii

noștri ca pe o comoară. Totodată, fiecare elev are posibilitatea să-și pună în valoare calitățile și talentul pe care le deține ducând mai departe obiceiurile și tradițiile ucrainene. Concursul este și un moment de gestionare a emoțiilor, astfel încât poate duce la construirea sau afirmarea stimei de sine.

În continuare, atât dascălii, dar mai ales elevii, așteptau emoționați, entuziasmați și nerăbdători să înceapă concursul. Îmbrăcați în costume tradiționale, ii brodate manual, fuste folclorice, coroane, cizmulite roșii, grupele pregătitoare au dat startul concursului.

Timid, dar frumos. Au continuat clasele I-VIII din Știuca, dar și din celelalte localități. Ne-au încântat fetele la vioară, dar și solo, băieții curajoși, cu glasuri puternice, solo și grup. Totul s-a desfășurat frumos și plăcut, iar părinții și-au privit mândri copiii. La finalul acestui concurs, elevii au fost premiați cu diplome în funcție de notele date de juriu.

Acest festival-concurs a fost și este o rampă de lansare pentru elevii cu aptitudini artistice.

În încheiere, doresc să spun că fiecare dintre noi are un talent ascuns ce trebuie descoperit și mai apoi pus în valoare, trebuie șlefuit, iar aceste talente deseori le descoperim prin organizarea concursurilor. Astfel, fiecare elev are posibilitatea să se

pregătească, să-și gestioneze emoțiile, să-și învingă frica de a vorbi, de a cânta în public. Totodată, prin organizarea Concursului de cântece ucrainene vrem să ducem mai departe obiceiurile, tradițiile, la fel cum au făcut și străbunii, bunicii și mai apoi părinții noștri. Să nu uităm care ne sunt rădăcinile.

Mulțumim Uniunii Ucrainenilor din România și Primăriei Știuca pentru sprijinul acordat.

Cornelia BENZAR,
UUR Timiș

„Iași – oraș al diversității etnice și culturale“

În ziua de 3 decembrie 2019, Colegiul Național Iași în colaborare cu Facultatea de Istorie a Universității „Alexandru Ioan Cuza“ și ASTRA, Iași. Despărțământul „Mihail Kogălniceanu“ a organizat Simpozionul „Iași – oraș al diversității etnice și culturale“. Lucrările simpozionului s-au desfășurat în sala de festivități și în biblioteca colegiului, având ca invitați de onoare pe profesorul universitar dr. Lucian Leuștean, profesor de istorie la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza“ din Iași și pe consulul onorific al Franței la Iași, Radu Grădinaru. La Simpozion au participat profesori universitari, elevi și profesori din mai multe licee ieșene, elevi invitați din Ungaria, Germania, Italia și Grecia, reprezentanții minorităților armeană, evreiască, elenă, rusă-lipovenească și ucraineană. Minoritățile s-au prezentat cu standuri de materiale promoționale privind tradițiile, obiceiurile, portul și mâncărurile specifice. Filiala noastră a pus la dispoziția organizatorilor patru roll-upuri cu aspecte ce privesc cultura, tradițiile și obiceiurile ucrainenilor, trei seturi de postere pe aceeași tematică și două costume populare ucrainene și a luat parte activă la discuțiile purtate cu conducerea colegiului și cu participanții la masa rotundă, cu propuneri concrete de colaborare pentru anul 2020.

Simpozionul a fost deschis cu un cuvânt de bun venit din partea directoarei colegiului, dna profesor dr. Elena Calistru, și a consulului onori-

fic al Franței la Iași, dl Radu Grădinaru. Evenimentul a continuat cu scurte alocuțiuni din partea președintei ASTRA Iași, dna Areta Moșu, și a

reprezentanților minorităților axate pe informații generale despre comunitatea pe care o reprezentau și un scurt istoric al comunității locale.

Lucrările simpozionului au cuprins două secțiuni: în prima parte profesorul universitar dr. Lucian Leuștean a prezentat prelegerea „Auto-determinarea națională și problemele minoritare

în Europa Răsăriteană după 1918: cazul România Mare“. În intervenția domniei sale, după ce a făcut o prezentare generală a României și a statelor europene din perioada celor două războaie mondiale, a punctat problematica minorităților naționale reflectată în tratatele încheiate în urma Primului Război Mondial, și anume asigurarea unor drepturi și libertăți pentru minorități. La finalul prelegerii vorbitorul a răspuns la întrebările venite din partea participanților la eveniment.

În partea a doua a simpozionului, a avut loc o masă rotundă având ca moderatori pe profesor dr. Adriana Radu, director adjunct la același colegiu, și pe profesoara Gabriela Petrache. Tema mesei rotunde „Percepția participanților în ce privește problematica minorităților din zilele noastre pe plan european și în România, posibilități de colaborare dintre comunitățile de minorități și instituțiile de învățământ pentru o mai bună cunoaștere a culturii, tradițiilor și obiceiurilor acestora“. La discuții au participat elevi și profesori ai colegiului, reprezentanții minorităților și Lucian Tiberius Arhire, vicepreședintele ASTRA Iași, în calitate de mediator al acțiunii. Pe timpul discuțiilor s-au propus o serie de acțiuni comune, care ar putea fi organizate și desfășurate în anul 2020. În acest sens, se va încheia un acord de parteneriat cu fiecare comunitate în parte și, respectiv, Colegiul Național Iași și un alt

Acord de parteneriat dintre comunitățile din Iași și Asociația ASTRA Iași.

Victor HRIHORCIUC,
președintele filialei Iași a UUR

„Dialog cultural-sportiv în spațiul interetnic bucovinean“

Duminică, 17 noiembrie 2019, în sala de ședințe a Primăriei comunei Bălcăuți, județul Suceava a avut loc lansarea unui foarte interesant proiect cultural-sportiv. Inițiatorul acestui proiect este domnul profesor de la Școala Gimnazială Bălcăuți, Petru Șoiman, coordonatorul ansamblului artistic „Kozaciok“ care nu mai necesită nici o prezentare, deoarece este foarte cunoscut în toată țara și nu numai. Acest proiect este a doua inițiativă a domnului profesor, primul s-a intitulat „Joc la nuntă-n Bucovina“, încheiat cu mult succes și frumoase aprecieri, cu vreo 3 ani în urmă.

Proiectul „Dialog cultural-sportiv în spațiul interetnic bucovinean“ este finanțat din fonduri nerambursabile prin Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR). Perioada de implementare este de 2 ani, 18 noiembrie 2018 - 18 noiembrie 2020, iar beneficiarul proiectului este Asociația Culturală „Kozaciok“ din Bălcăuți, județul Suceava.

Asociația Culturală „Kozaciok“ a fost înființată în anul 2011, având ca scop promovarea valorilor culturale și susținerea tinerilor artiști aparținând minorității ucrainene din România. Printre obiectivele principale ale asociației amintim: promovarea obiceiurilor, tradițiilor și culturii minorității ucrainene din România atât în țară, cât și în afara țării; organizarea de concerte, spectacole, expoziții și alte acțiuni culturale în colaborare cu artiști români și/sau străini; realizarea de proiecte comune; înființarea unui Centru Cultural pentru Tineret etc. Asociația Culturală „Kozaciok“ este reprezentată pe scenă de către ansamblul artistic „Kozaciok“.

Scopul general al proiectului este organizarea

unor activități de tip spectacol, acțiuni sportive, simpozioane, activități de socializare prin muzică, artă și sport în satul Bălcăuți, de către ansamblul „Kozaciok“ la care sunt invitați să participe reprezentanți ai minorităților din județ, din aria Gal Ținutul Bucovinei. În prezent „Kozaciok“ cuprinde un număr de 60 de copii și tineri cu vârste cuprinse între 8 și 22 de ani.

De la înființare și până în prezent acesta a participat la peste 250 de manifestări cultural-artistice: Festivalul „Nunta Zamfirei“, Bistrița-Năsăud în 2014, 2015, 2016; finala concursului național de dans „România dansează“, București, Antena 1 în 2014; semifinala concursului „Românii au talent“, Pro TV, 2017; Festivalul mondial al tinerilor dansatori ucraineni din Diaspora ucraineană (Kiev, Ucraina); Festivalul mondial „DEI Giovanni“, Piacenza; finala concursului „Next Star“, Antena 1; Festivalul „Muzici și tradiții în Cișmigiu“, București.

Grupul țintă al proiectului: membrii Asociației Culturale „Kozaciok“; ansamblurile cultural-artistice care reprezintă minoritățile etnice din Bucovina; elevii școlilor din comuna Bălcăuți; reprezentanții oficiali ai ansamblurilor cultural-artistice participante la spectacolul „Dialog cultural-sportiv în spațiul interetnic bucovinean“ care se va desfășura la 28 noiembrie 2019 la Căminul Cultural din Bălcăuți; publicul larg din comuna Bălcăuți.

Rezultatele acestui proiect vor conștientiza diversitatea culturală și vor întări dialogul intercultural, vor promova educația prin artă, sport și cultură pentru un public larg, vor consolida și promova istoria culturală a minorităților și vor contribui la susținerea diversității și identității comunităților culturale, în special a minorității rome.

Domnul profesor Petru Șoiman este un om de acțiune cu o viziune clară asupra rădăcinilor moștenite și cu o perspectivă de viitor. Petrică Șoiman, așa cum îi spunem noi și toți cei care îl cunosc, este mereu în alertă, își iubește mult profesia aleasă, are idei personale, are o imaginație bogată și constructivă, își iubește mult elevii, iubește oamenii, de aceea are mulți simpatizanți și colaboratori. Mereu are o vorbă bună la adresa fiecăruia, dar are și foarte multe succese. A cutreierat țara-n lung și-n lat cu ansamblul „Kozaciok“, a obținut multe și binemeritate premii. În adâncul

sufletului lui se ascund mai multe talente, îi place, în primul rând, dansul, în special cel ucrainean, al etniei din care face parte, îi place și cântecul de diverse genuri. Face parte din Grupul vocal ucrainean „Vocile Negostinei“ și este dirijorul nostru, iar datorită lui am primit multe aprecieri la adresa noastră. Este păstrător al obiceiurilor și tradițiilor locale, este un om cu numeroase aptitudini, iar rezultatele acestui proiect îl vor bucura în mod

sigur, pentru că deja se discută pe larg despre meritele domnului profesor Petru Șoiman.

La Conferința de lansare a acestui proiect au participat mai mulți invitați, printre care domnul primar al comunei Bălcăuți, Vasile Șoiman, doamna directoare a Școlii Gimnaziale Bălcăuți, Secstilia Gherasă, domnul profesor Iulian Ciontu,

coordonatorul ansamblului artistic „Stejarul“ din Cajvana, domnul Androhovici Mihai, președintele Asociației județene „Sportul pentru toți“, unii dintre membri ai Asociației „Kozaciok“, grupul vocal „Vocile Negostinei“, domnul profesor Chideșciuc Ioan, fostul învățător, domnul Berbeniciuc Ilie, și alți simpatizanți. Au fost proiectate imagini din activitatea ansamblului „Kozaciok“ concomitent cu discuțiile, care au cuprins numai cuvinte de laudă la adresa domnului profesor Petru Șoiman. Sincere felicitări și mult succes pentru finalizarea proiectului, domnule profesor.

Felicia GRIGORAȘ

Oameni, locuri, obiceiuri

Botoșaniul, județ aflat la granița cu Ucraina, stă scris pe buletinele noastre subliniind faptul că de-a lungul existenței, aflându-ne „unde se agață harta în cui“, am avea multe locuri de vizitat, dacă am traversa țara în lung și în lat. În această toamnă a lui 2019, am pornit la drum spre a cunoaște ucrainenii din

Tulcea, spre a le vizita meleagurile și, de ce nu, pentru a învăța celebra rețetă a borșului de pește direct de la ai noștri.

Delta Dunării își deschide porțile larg pentru orice om, își arată frumusețile și își ascunde în adâncuri secretele. Am pătruns „în adâncuri“, vizitând Acvariul din Tulcea.

Orice om tinde spre libertate, spre un spirit nobil și spre demnitate, de aceea Monumentul Independenței atinge cerul făcând legătura între trecut și prezent. Sper ca imaginile să vă readucă în memorie nume de eroi, țeluri mărețe și mai ales responsabilitatea de a păstra darul primit în timp.

„Mila 23“ ne-a introdus într-un decor de

poveste, iar localnicii au scos în evidență frumusețile naturii într-un mod original... cum numai un cunoscător al locurilor o poate face. Firește că am venit cu imagini pentru a împărtăși cu dumneavoastră frânturi de trăiri experimentate în prag de iarnă.

Ce am fi noi fără Dumnezeu? Nimic.

Mănăstirea „Celic Dere“ subliniază încă o dată faptul că Cel de Sus e mai mult decât prezent aici, jos, printre noi. A îngăduit Cerul ca aici să se afle o icoană care se curăță singură, o legătură de necontestat între pământ și Providență. Mănăstirea Cocoșu ne-a impresionat prin pictura inconfundabilă, iar la Mănăstirea Saon arhitectura ne-a purtat acolo unde „timpul avea răbdare cu oamenii“.

Oamenii, locurile, obiceiurile ne-au umplut sufletele cu bucurie,

mănăstirile ne-au luminat gândurile și ne-au îndreptat spre meditație, iar drumul alături de conaționali ne-a făcut să ne dăm seama cât de important este să ținem aproape unii de alții, să ne bucurăm de prezent și să intrăm în postul dedicat Nașterii Domnului cu iubire de aproapele nostru.

Claudia SEMCIUC

ZIUA UCRAINENILOR DIN CRICIOVA

În ziua de 17 noiembrie 2019, Căminul Cultural din satul Cireșu a găzduit festivalul Ziua ucrainenilor din Criciova, ediția a XI-a. În cadrul evenimentului prezentat de dsoara Nicoleta Hrin, a fost prezent președintele filialei Timiș a UUR, Iura Hleba, iar pe scenă au evoluat formații artis-

tice din județul Timiș, reușind, prin performanțele lor să aducă zâmbete pe fețele noastre și să primească multe aplauze.

În deschiderea evenimentului, președintele filialei Timiș a UUR, Iura Hleba, a luat cuvântul, mulțumind fiecăruia în parte pentru efortul depus de a participa la cea de-a XI-a ediție a festivalului și pentru păstrarea tradiției, cântecului și portului popular ucrainean.

Publicul a așteptat cu nerăbdare și emoție spectacolul, care a început cu bucurie, cu zâmbete și cu o energie pozitivă.

Formațiile artistice ne-au impresionat prin prestanță și prin munca ce au depus-o. Au fost prezente formațiile „Trio Hrin“, „Huțului din Banat“, „Cedrovyna“ din Petroasa Mare, grupul de copii din comuna Știuca, coordonat de doamna Mioara Cinar, două grupuri de dansatori din comuna Știuca, coordonate de prof. Ciprian David, „Țvitna poleana“ din Criciova, grupurile din Variaș și Darova. Toate aceste formații s-au prezentat foarte frumos, au prezentat cântece vesele, iar dansurile lor sincrone ne-au încântat privirile. „Huțului din Banat“ au susținut un recital vocal cu solistele Ana Hrin și Ramona Sarchis, dar și instrumental, prin Hrin Nicolae – nai, Hrin Nicoleta – vioară, Sarchis Iura – acordeon, Surdea Miron – clape, spectacol aplaudat îndelung de publicul prezent.

La finalul spectacolului, a luat cuvântul primarul comunei Criciova, dl Cristian Iosif Cătană, care ne-a felicitat pentru spectacolul nostru, promițând o colaborare mai bună, pe viitor, cu

UUR și a promis să termine reparațiile la Căminul Cultural din Criciova, ca să ne desfășurăm activitățile acasă, la Criciova.

Ziua ucrainenilor din Criciova, a fost o reușită, toți am urmărit un program artistic frumos, susținut de artiști ucraineni amatori din județul Timiș. Cu toții am contribuit la buna desfășurare a acestui eveniment și ne vom aminti cu drag de această zi.

Cornelia BENZAR
UUR TIMIȘ

Prezentarea filmului ucrainean „Interzis“ la Iași

În ziua de 20 noiembrie 2019, în cadrul proiectului „Multiculturalitatea în arta cinematografică – proiecție de film și dezbatere“, care se desfășoară sub egida Primăriei municipiului Iași, în sala de spectacole „Diadema“ a Casei de Cultură „Mihai Ursache“, filiala Iași a UUR a prezentat filmul ucrainean „Interzis“, regizor Roman Brovko.

La eveniment, au fost prezenți reprezentanți ai organelor locale, din partea Facultății de Litere a Universității „Alexandru Ioan Cuza“ din Iași și de la Colegiul Național de Artă „Octav Băncilă“ cu care avem încheiate acorduri de colaborare, reprezentanți ai altor minorități din Iași, studenți și profesori ucraineni (sau de etnie ucraineană) care studiază în Iași, reprezentanți ai altor instituții cu care colaborăm, aproximativ 90 de persoane. Invitații de onoare la acest eveniment au fost: Svitlana Prychodko, secretar I al Ambasadei Ucrainei în România și Maryna Movcean, atașat al aceleiași ambasade și regizorul ieșean Ovidiu Lazăr (realizator a peste 50 de spectacole) cu care a participat și obținut numeroase premii la diferite competiții teatrale naționale, precum și la numeroase turnee internaționale: Freiburg (Germania), Paris (Franța), Casablanca (Maroc), Chișinău (R. Moldova).

Publicului prezent la eveniment i-au fost adresate cuvinte de bun venit de către dna Maria Bilașevschi, șef Birou programe culturale al Casei de Cultură „Mihai Ursache“, dna Svitlana

Prychodko, secretar I al Ambasadei Ucrainei în România și președintele filialei Iași a UUR.

Evenimentul a fost deschis cu un mesaj video adresat spectatorilor de către regizorul Roman Brovko și scenariștii Serhi Dziuba și Artemi Kirsanov. Ei au povestit despre motivele care i-au determinat să scrie scenariul și respectiv să realizeze acest film. Pentru spectatori au fost de interes detalii referitoare la conceperea și producerea filmului. Autorii s-au apucat de treabă după ce s-a dovedit, potrivit sondajului realizat în rândul elevilor, studenților, profesorilor și al altor segmente de populație că personalitatea lui Vasyl Stus nu este cunoscută pentru mai bine de 90% dintre respondenți, mulți dintre ei nu cunoșteau datele din biografia acestuia și nu erau în măsură să recite câteva ver-

suri din poeziile lui. De-a lungul celor 28 de ani de independență a Ucrainei, acesta este primul film adevărat despre V. Stus. Înainte de proiecția filmului, regizorul ieșean Ovidiu Lazăr a spus, printre altele, că „... ucrainenii, în acest film prezintă adevărul“. Merită remarcat faptul că filmul, deși se concentrează pe personalitatea lui Stus, prezintă o întreagă pleiadă de oameni de cultură din anii 60-80, luptători pentru libertatea și independența poporului ucrainean. Filmul se adresează unui public larg și nu doar specialiștilor și este relevant prin faptul că e dedicat deținuților politici ai acelor vremuri.

Potrivit autorilor filmului, ei și-au atins scopul urmărit, deoarece filmul a trezit interesul tinerei generații și nu numai pentru a se apleca asupra personalității lui Stus, ci și asupra contemporanilor săi. După vizionarea acestui film, spectatorii au început căutările pe internet fiind interesați de personalitatea lui Stus și, în genere, despre perioada respectivă din istoria Ucrainei. Vizionarea filmului a generat emoții pozitive și în rândul spectatorilor români prezenți la eveniment.

Dorim să mulțumim în mod deosebit Ambasadei Ucrainei în România, regizorului filmului, Roman Brovko, autorilor scenariului Serhi Dziuba și Artemi Kirsanov pentru mesajul video transmis publicului din Iași și pentru sprijinul acordat Uniunii Ucrainenilor din România în desfășurarea acestui eveniment.

Filmul a captivat atenția publicului prezent, care a rămas până la sfârșit, iar comentariile multora dintre ei, la finalul filmului, au fost foarte frumoase și laudative.

Notă:

Vasyl Stus s-a născut la 6 ianuarie 1938, în satul Rachnivka, raionul Haisyn, regiunea Vinnyțea și a murit la 4 septembrie 1985, tabără BC-389 / 36-1 lângă satul Kuchino, regiunea Perm, RSFSR).

Vasyl Stus – poet ucrainean de seamă al secolului al XX-lea critic literar, activist pentru drepturile omului, luptător pentru independența Ucrainei. Unul dintre cei mai activi reprezentanți ai mișcării disidente ucrainene. Câștigător al Premiului de Stat. T. Șevcenko (1991), Erou al Ucrainei (2005, postum).

Pentru propria credință în necesitatea păstrării și dezvoltării culturii ucrainene, el a fost supus represiunii de către autoritățile sovietice, opera sa a fost interzisă, iar el însuși a fost condamnat la închisoare pentru foarte mulți ani, unde a și murit.

Victor HRIHORCIUC,
președintele filialei Iași a UUR

Crăciun cu Anastasia

Fuge ziua, anul, veacul – cu încetinitorul unui aparat de filmat nu prinzi decât clipa.

Poate te plângi că ai rămas singur sau singură. Auzi cum inimile oamenilor pe care-i cunoști, cât de cât, freamătă în jurul tău ca într-o uriașă eprubetă cu substanțe omenești; asta-i lumea. Dar când vine vorba de sfânta sărbătoare a Crăciunului te simți încă din Ajun într-o stare de liniște luminată de Lumina de la Betleem.

Unii au ținut sau țin să amplifice sensul de sărbătoare, umplând cu bunătați rânduite pe mese de ospăț, alții au motiv de a-și umple cupa inimii cu singurătatea tristeții.

Povestea vârstnicei pensionare Anastasia nu-i una care să te întristeze, așa cum, uneori, întristarea și pustietatea unor clipe de încercare în viața noastră pun stăpânire pe sufletele noastre. Încă din vremea când era învățătoare în mica așezare din Deltă se obișnuise cu traiul simplist, sărăcăcios în felul său. Toți o socoteau o ființă împlinită de menirea ei, fiindcă așa se arăta de fapt ea în ochii lumii. Un gând smerit o domina și adesea își zicea în sine: „De ce m-aș plânge de nefericire în văzul sau în auzul consătenilor mei nefăcând altceva decât să sporesc, ca imagine probabilă, nefericirea celorlalți?”

Într-adevăr, dacă e să dăm crez acestui comportament mai putem adăuga că Anastasia de multe ori îi auzea pe mulți din jurul ei că se plâneau, căsătoriti și necăsătoriti, mai înstăriți unii, sau săraci lipiți pământului alții. Îndeosebi în ultima vreme, avea obiceiul de a se ruga cu înflăcărare de inimă înainte de sărbătorile sfârșitului de an, apoi și pentru un An Nou cât mai prosper măcar atât, cât din bunătaatea inimii poți face milostenie oriunde ți se dă prilejul.

După slujba de la biserică, se întoarce la căsuța ei. Interiorul odăii mari având două ferestre cu deschidere spre miazăzi strălucea de pregătire. Cu nimic mai prejos, aceeași casnică pregătise cum o făcea an de an mama ei: paie așternute în dreptul pereților, câte trei nuci în fiecare colț al odăii, ca să se plinească Sfânta Tradiție și să fie milostivă Sfânta Treime, spre cele patru colțuri ale meleagurilor unde se odihneau bunii și străbunii ei.

Și bucurându-se văzând toate acestea împlinite, băgă de seamă repede în adâncul simțirii sale că într-o zi sfântă, mai ales în cea de Crăciun, obiceiul pământului îi amintește: „Fiecare stă la acasa lui“... În clipele următoare parcă simți o recădere ușoară în stare de deznădejde pricinuită de singurătate.

În jur, monotonie; pe uliță nici țipenie...

Apoi începu să ningă cu fulgi rari; în plus de asta, casa situată mai retrasă în raport cu alte case accentuă senzația de izolare pentru următoarele zile în împărăția gerului.. Însă, ca în alți ani, își aminti de „zăpezile de altădată...“. Se vor ține ele cumva de promisiune? Dacă da, atunci ar fi înlesnit ele un cât de vag scărfăit sub picioarele cuiva și Anastasia – ar fi fost la poartă!

Aprinse lumânarea, o puse într-un castronel, pe masă, și începu să umble încolo și încoace prin cameră, frecându-și mâinile nu de frig. Deodată, se auziră câteva bătăi ușoare în porțița de la intrarea în curte. Când ieși din cameră, pășind prin tindă spre pridvor să vadă ce-i și cum, să nu-i vină să dea crezare ochilor: un cojocel cârpit și un palton zdrențăros, precum și două căciuli jumulte ambii ca două năluce gârbovite se plecară și începură: „Fie-ți milă cu noi!“

Dintr-odată, Anastasia parcă se simți răpită într-o realitate paralelă cu sensul adevărului și simbolistica creștinească a zilei de mare sărbătoare. Parcă nu mai era femeie la casa ei; era urcată în cerurile îngerești!... Înțelegând minunea ce se petrecea aievea în fața ochilor, îi preluă cu

binișorul pe oaspeți, îi conduse în casă și îi rândui să șadă la masă. Apoi începu a-i sluji... ca la mama acasă! Se mișca de mama focului – de mama unui foc ceresc! – ochii umezindu-i-se...

Se afla acum în toiul credinței luminoase că marea Sărbătoare a zilei fusese rânduită să înceapă cu o nespus de mare bucurie și veselie pentru sufletul ei însingurat.

Unul dintre cei doi oaspeți pe care Bunul Dumnezeu îi trimise la casa ei, în acea zi, chiar o întrebă:

„De ce plângi?“

Anastasia răspunse:

„De bucuria curată și luminată a cerurilor...“

Nu ați venit voi la mine din întâmplare...“

„Amin!“ – „Bogdaproste“, ziseră cei doi.

De plăcere gazda îi mai ținu în atenția inimii ei până ce începu a se însera. Apoi le puse în traistă cele de milostivă cuviință și îi petrecu până în drum.

* * *

Acum privind Îngerul ei păzitor pe urmele lăsate de cei doi oaspeți pe zăpadă – oare ce a putut spune? Dumnezeu știe. De-a lungul timpului, Anastasia avea parte de vise, dar credea și nu credea în ele. Nu credea, deoarece cadru didactic fiind, le asemăna cu niște foiletoane de aventuri misterioase pe care sufletul ei se oferea să i le citească, peste noapte, fără ajutorul celor cinci simțuri... Mai credea uneori în vise, deoarece le asemăna cu nălucile unor partide politice – ca să vezi!... Împliniri aduse „la zi“!... Vise de stânga, social-democrate - vise de centru – vise de dreapta...

Vigilența îi da unele explicații strict necesare. Cu referire precisă la sine, îi zicea: Prin visele de dreapta sufletul tău se visează, la rândul său, liber de legăturile lumii materiale în care trăiești și astfel ți se descoperă taina științei, a cunoștinței și a libertății. Visele de stânga sunt creatoare de situații dintre cele mai populare și mai minunate, dar reprezintă niște travestiri ale păcatelor, patimilor, puterilor, neputințelor și lipsurilor aceleia care își trădează prin ele, de fapt, caracterul și care mai pretinde că deține dreptul de proprietate asupra acestor vise.”

Între timp, intuiția Anastasiei pretinzând (în sine) că ea s-ar situa pe o poziție de centru, trecu pe neobservate de partea Opoziției. Susținea în chip pătimăș că toate categoriile de vise ar putea fi un „mijloc neurologic“ prin care creierul, acționând ca un organ central, își descoperă adevărata cunoaștere de sine.

În pricipiu din respect pentru Divin, Anastasia se rugase stăruitor la Domnul ca să-i aline momentele când întristarea, prin însingurare și pustietatea singurătății, puneau stăpânire pe sufletul ei. De fapt, ea se rugase Domnului ca să i se arate, în vreun fel dorit numai de ea, un răspuns la ascultarea rugămintilor ei.

Era încrezătoare că cele două degete ale mâinii lui Hristos, ridicate în semn de pace vouă, le va simți în casa ei, undeva, în orice colțișor. Și cu-adevărat Domnul îi va arăta într-un vis cele ce și cum se vor întâmpla.

Au trecut cu bine cele trei zile ale Crăciunului...

„Dă, Doamne, ca și cele ce sunt rânduite an de an să fie și mai îmbucurătoare!“

Bănuim că se va ruga câte zile pe pământ va avea Anastasia și noi, asemenea ei.

Și, smerită ca întotdeauna, Anastasia nu va uita ca la fiecare sfârșit de rugă să adauge aceste încurajatoare cuvinte din Evanghelie: „Doamne ajută necredinței mele“.

Mihai MATEICIUC

CONDAC

În memoria Sf. Cuv. Păr.
Paisie Velicovschi

Cât de cuprinsă-i lumea
Neodihnă având
În locul tău:
În Athosul sihastru...
Ești ca un alt Avraam
Născut în ucrainean pământ;
În același timp - născut
Tată moldovean cu mulți fii...

Nutriționist-Sfânt-Părinte
Al cereștilor bunătați;
Cu minte de bătrân înveți
Pe cei tineri cum să se hrănească

Nu cu pământ, ci cu cer;
S-au deprins - deja
Nu e nimic peste putere
Ca orice, devenit trebuință

Și pomenesc de tine fiindcă
Nu găsesc nimic care să nu fie
Socotit hrană de elecție,
Medicament pentru suflete.
Cât despre cei cărorantr-o zi
Le va surăde gura ulciorului;
Clătit cu apă-vie, n-are cum
Să sece odată cu zilele.

Ci împreună cu îngerii zidirii
Să-i murmure cu noi lui Dumnezeu:
Aliluia!

Mihai MATEICIUC

Despărțire

În memoria dlui Maidaniuc

Am fost doar un trecător
Într-o lume așa frumoasă,
Am fost un om visător
Într-o viață nemiloasă.
Am fost soț, tată, profesor
Toate aveau rostul lor,
Dar a trecut timpul iute
Și-a venit vremea să mor.
Fetelor, vă cer iertare
Că pornesc pe-o altă cale,
Mă duc s-o-ntălnesc pe mama
S-o alint, să-i sărut mâna.
Poate Domnul mă va auzi
Și fericiti ne vom reîntâlni
Și-amândoi acolo sus,
Noi vă vom veghea nespus.
Celi, tu ca să fii tare
Că tu ești și cea mai mare
Tu, Janeta, ești mai mică,
Dar eu știu că tu n-ai frică
Maica să vă ocrotească,
Domnul Isus să vă iubească,
Iar eu și mama vom fi sus
Poate-n grădina lui Isus.
Fraților, vă cer iertare
Că-s pe drumul de plecare
Rămâneți tot mai puțini
Într-o lume plină de spini
Eu vă las, vă las cu bine,
Dar vă rog, nu uitați de mine
Aprindeți o lumânare
Să-mi luminați a mea cale
Din lemn să-mi faceți o cruce
Cu ea în spate mă voi duce
Să fiu mai aproape de Domnul
Și în tihnă să-mi fac somnul.

Niculina CLAPON

Dialog cultural-sportiv în spațiul interetnic bucovinean

Căminul Cultural din Bălcăuți a găzduit la 29 noiembrie 2019 spectacolul „Dialog cultural-sportiv în spațiul interetnic bucovinean”, eveniment din cadrul proiectului cu același nume – proiect de promovare a diversității etnice, culturale și sportive, realizat de Asociația Culturală „Kozaciok” din localitatea Bălcăuți, județul Suceava. Au evoluat pe scenă următoarele ansambluri: „Florile Guliei” din Gulia – Dolhasca (minoritatea rromă), „Mala Poiana” din Poiana Micului (minoritatea polonă), „Bukovinskie Roz’i” din Rădăuți (minoritatea rușilor-lipoveni), „Kozaciok” din Bălcăuți, „Stejărelul” din Cajvana și „Zorile” din Havârna, județul Botoșani.

Despre proiect, de vorbă cu inițiatorul lui

Am discutat pe larg cu inițiatorul proiectului, domnul profesor Petru Șoiman, un tânăr cu caracter puternic, voință, inițiativă și carismă. A schimbat în bine comunitatea locală prin proiectele în care s-a implicat de-a lungul timpului. Despre proiectul de astăzi afirmă că „Sunt bucuros că am reușit să ajungem și la etapa de spectacol din cadrul proiectului. Nu întâmplător am ales această dată de 29 noiembrie 2019, deoarece, după cum știm cu toții, ieri a fost Ziua Bucovinei și am încercat să corelăm această frumoasă sărbătoare cu o întâlnire a minorităților din județul Suceava; adică o parte din minorități, deoarece după cum bine știți în Bucovina conviețuiesc unsprezece – douăsprezece minorități. A ținut și vremea cu noi și astfel am reușit, aici la Bălcăuți, să ne întâlnim cu toții și să arătăm tuturor ceea ce avem noi mai frumos: propria identitate, prin tradiție și prin obiceiuri”.

Povestea depănată de domnul profesor Petru Șoiman vorbește despre păstrarea tradițiilor și obiceiurilor locale, despre toleranță și bună înțelegere: „Acest proiect își propune ca sportul și cultura să fie cele mai bune metode de pro-

movare a bunei conviețuiri interetnice. Dintre obiectivele proiectului amintim: organizarea de activități comune pentru reprezentanții etniilor din ținutul Bucovinei în vederea dezbaterii subiectului păstrării și promovării tradițiilor proprii, precum și în vederea identificării de oportunități de colaborare, socializare, cunoaștere prin activități culturale și sportive; prezentarea elementelor de unicitate a tradițiilor și obicei-

rambursabile prin Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR). Valoarea totală a proiectului este de 10.823 euro din care 1.082 cofinanțare privată a beneficiarului. Beneficiile materiale ale proiectului sunt următoarele: multifuncțională 1 buc., laptop – 1 buc., instalație de sonorizare – 1 instalație, scaun pliant tapițat – 30 buc., scaun pliant metalic – 75 buc., scaun directorial – 1 buc., masă pliantă – 10 buc., masă de tenis – 3 buc., palete tenis – 12 buc., minge handbal – 10 buc., minge fotbal – 10 buc.

Despre proiect, de vorbă cu autoritățile

Despre importanța proiectului a vorbit doamna director a Școlii Gimnaziale Bălcăuți, Secstilia Gherasă: „Cultivarea valorilor culturale reprezintă un deziderat, iar generației tinere trebuie să i se ofere modele culturale, modele artistice pentru ca ulterior să le poată promova, să se poată raporta la ele. Domnul profesor Petru Șoiman a realizat o muncă susținută alături de membrii ansamblului „Kozaciok” care repre-

zintă pentru localitatea Bălcăuți un punct de reper în activitatea culturală pe care elevii noștri o îmbrățișează și ulterior o vor promova în comunitățile în care vor trăi și vor munci”.

Domnul primar al comunei Bălcăuți, Vasile Șoiman, l-a felicitat pe domnul profesor Petru Șoiman pentru efortul depus în derularea acestui proiect și i-a asigurat pe toți cei prezenți de faptul că „... și alte proiecte vor fi susținute de Primărie și de către Consiliul Local”.

Dialogul cultural inițiat și moderat de domnul profesor Petru Șoiman a mijlocit întâlnirea în caierul timpului a trecutului, prezentului și viitorului.

Urmează dialogul sportiv...

Lăcrămioara GRIGORCIUC

„Olha Kobyleanska ne-a înfrățit“

În conformitate cu Planul de acțiuni/proiecte culturale al Uniunii Ucrainenilor din România pe semestrul II al acestui an, din inițiativa filialei Suceava a UUR, președinte inspector școlar Ilie Sauciuc, joi, 28 noiembrie, în orașul Gura Humorului a avut loc omagierea scriitoarei ucrainene Olha Kobyleanska, de la a cărei naștere anul acesta s-au împlinit 156 de ani, scriitoarea născându-se în acest oraș la 27 noiembrie 1863, aici petrecând și o parte a copilăriei sale.

Evenimentul s-a încadrat în rândul manifestărilor desfășurate la sfârșitul lunii noiembrie la Gura Humorului dedicate Zilei Bucovinei și Zilei Naționale a României. Acțiunea s-a desfășurat lângă bustul scriitoarei situat în părculețul care-i poartă numele în prezența ing. Marius Ioan Ursaciuc, primarul orașului, a viceprimarului dr. Decebal Grațian Gherghel, a prof. Sever Dumitrache, directorul Centrului Cultural Gura Humorului, a numeroșilor consilieri locali și a altor persoane oficiale. Din partea filialei Suceava a UUR au participat inspectorul școlar Ilie Sauciuc, președintele filialei și numeroși membri locali și din județ ai Uniunii Ucrainenilor. Pentru prima dată, la invitația președintelui Ilie Sauciuc, a participat și un grup de 16 persoane, locuitori ai satului Dymka, raionul Hliboka, regiunea Cernăuți,

Ucraina în frunte cu dl Mititiuk Petru, primarul localității. Dymka este satul unde s-a mutat familia Kobyleanskyi, în anul 1889, atunci când Iulian, tatăl scriitoarei, s-a pensionat. Casa unde au locuit, în prezent este Casă Memorială fiind, spre mândria locuitorilor, vizitată mereu de numeroși vizitatori atât din Ucraina, cât și din străinătate. Din grupul de la Dymka au făcut parte și dl Dan Ianoș, directorul Casei Memoriale, precum și grupul vocal feminin „Hirska Orlyțea” („Vulturita munților”), cum mai este numită scriitoarea.

Ca și în anii precedenți, omagierea a început cu intonarea Imnurilor de Stat ale Ucrainei și României urmată de depunerea de coroane și flori. Au fost depuse coroane din partea invitaților de la Dymka, din partea primarului orașului Gura Humorului, a deputatului în Parlamentul României Nicolae Miroslov Petrețchi, președintele UUR, a filialei Suceava a UUR, a Consiliului Local al

orașului și flori din partea altor participanți.

A urmat un TE DEUM oficiat de un sobor de preoți: Ioan Voloșciuc din Rădăuți, Nicolae Nicolașen din Maidan-Cacica, Marius Chiriloae din Suceava și Vasile Stoica din Brodina. În timpul slujbei corul religios din Maidan-Cacica a interpretat mai multe cântece adecvate momentului. În continuare, au luat cuvântul domnii Marius Ursaciuc, primarul orașului, Mititiuk Petru, primarul localității Dymka și Ilie Sauciuc, președin-

tele filialei Suceava a UUR, care a transmis Primăriei și Consiliului Local al orașului, personal domnului primar Marius Ursaciuc, salutări și mulțumiri din partea președintelui UUR, Nicolae Miroslov Petrețchi, pentru atenția pe care o acordă de fiecare dată evenimentelor omagiale dedicate scriitoarei ucrainene Olha Kobyleanska, pentru colaborarea și sprijinul acordat pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a evenimentelor respective.

În alocuțiunile lor, toți cei care au vorbit au subliniat importanța creației literare a scriitoarei Olha Kobyleanska, rolul acesteia în cadrul tezaurului literar universal. În continuare, grupul coral feminin din Dymka a interpretat, acompaniat la pian de către talentatul instrumentist Mykola Stryciuk, câteva cântece ucrainene adecvate și ele evenimentului omagial.

Conform programului stabilit de către organizatori, după terminarea festivității din parc, cei prezenți s-au deplasat la Muzeul Obiceiurilor Populare pe care l-au vizitat cu interes. Într-o sală din incinta muzeului, în fața a numeroși vizitatori, grupul coral din Dymka a mai prezentat un scurt program artistic de cântece ucrainene, interpretând bilingv – în ucraineană și română – cunoscuta romanță „Zahrai my, tyhane staryi” („Să-mi cânti, cobzar bătrân”), autor (versuri și muzică) Sydir Vorobkevyci, interpretarea fiind răsplătită cu aplauze de cei prezenți.

După aceasta, la invitația primarului Marius Ursaciuc, oaspeții din Dymka, împreună și cu alte persoane, au fost poftiți la Primărie. Aici, în sala mare de festivități, dumnealor au fost serviți – după dorință – cu afinată sau cu ceai fierbinte, cu care ocazie, în jurul unei mese rotunde de protocol au continuat discuții prilejuite de vizită și de omagierea scriitoarei. Cu această ocazie s-au făcut referiri istorice despre localități, populație, datini și obiceiuri. S-a scos în evidență faptul că Gura Humorului este un oraș-stațiune, dar care are o identitate diferită față de alte stațiuni, cu un mare potențial turistic, remarcat tot mai mult de oficiile de turism

românești și străine. Totodată, primarul humorean a specificat că Bucovina este ca o Elveție, afirmând că este mândru că e bucovinean. În zonă sunt și multe mănăstiri, monumente istorice, unele chiar făcând parte din patrimoniul UNESCO.

La rândul său, primarul localității Dymka, dl Mititiuk Petru, a făcut o scurtă descriere a acestei localități, oferind date despre locuitori și punctele de interes turistic din zonă. Referindu-se din nou la scriitoarea Olha Kobyleanska, primarul Marius Ursaciuc a subliniat faptul că opera ei, ca și cultura și arta, în general, fac să dispară barierele, granițele între state și popoare, iar primarul Mititiuk Petru, la rândul său, a spus că „Olha Kobyleanska ne-a înfrățit”. Ambii au susținut ideea că vizitele reciproce în folosul ambelor părți trebuie să fie mai frecvente, evidențiindu-se faptul că la Gura Humorului s-au făcut deja multe în această privință, constituind un exemplu de urmat. Legat de cele afirmate mai sus, domnul Dan Ianoș, directorul Casei Memoriale „Olha Kobyleanska” din Dymka le-a amintit celor prezenți faptul că în urmă cu câțiva ani primarul Marius Ursaciuc a fost distins la Cernăuți cu Premiul Internațional „Olha Kobyleanska”, premiul fiindu-i acordat de partea ucraineană pentru tot ce a întreprins în privința omagierii acestei scriitoare ucrainene de origine bucovineană.

Cei prezenți au susținut propunerile referitoare la intensificarea relațiilor cultural-turistice bilaterale în folosul acestor două popoare vecine, român și ucrainean.

Timpul aflat la dispoziție fiind scurt, iar musafirii dorind să viziteze și mănăstirile Humor și Voroneț, vizita la Primărie s-a încheiat, nu înainte de a se face schimburi de suveniruri simbolice între primari însoțite de promisiunea unor vizite reciproce. Conform programului, musafirii au fost invitați de către președintele UUR – filiala Suceava, Ilie Sauciuc, pe post de gazdă, la pensiunea „Elegance” din Gura Humorului, unde au fost serviți cu specialități culinare locale, mult apreciate de consumatori.

Tot aici, la pensiune, s-a făcut și tradiționala fotografie „de familie”.

În final, a urmat și realizarea ultimelor două obiective propuse, adică vizitarea mănăstirilor Humor și Voroneț, cele văzute și ascultate acolo impresionându-i pe vizitatori. După tot ce au

văzut, auzit și au trăit în acea zi de sfârșit de noiembrie, musafirii s-au întors acasă cu amintiri de neuitat. Cu astfel de amintiri ne-am ales și noi, cei rămași în orașul natal al scriitoarei sau din altă parte, conștientizând ideea că într-adevăr „Olha Kobyleanska ne-a înfrățit” și așa va fi întotdeauna.

Text și foto Iarema ONEȘCIUC

Școala vieții

Ce ușor și cu cât drag scriem despre bine, bucurie, lumină în viețile noastre! Și cum nu vrem sau întârziem să scriem despre nedreptate, orori sau neplăceri. Bunicii, părinții noștri îi pomenesc pe învățătorii, profesorii lor cu respect și recunoștință. Iar despre anii de școală au rămas cu amintiri minunate. Astăzi atât elevii, cât și părinții au altfel de viziuni asupra școlii. Dar și cadrele didactice nu de puține ori au gânduri nu tocmai bune despre elevii lor. De ce astăzi este actuală problema elevi-părinți-profesori? Mulți ar spune „nu mai sunt acele timpuri”. Desigur, timpul trece, se petrec multe schimbări, sperăm spre mai bine. Dar oare de ce lumea e atât de nemiloasă? Problema e că întotdeauna credem că vinovat este altcineva și nu tu. Vinovat mai este timpul, o întâmplare nefericită, anumite situații, chiar condițiile meteorologice. Același e și cazul nostru: părinții întăresc că ei câștigă bani ca să școlarizeze copiii, plătesc să-i vadă oameni cu carte și nu au timp de educație. Pentru educație sunt învățătorii, profesorii. Ultimii, la rândul lor, spun că datoria lor este să le predea cunoștințe. Datoria părinților lor este să-i educe. Până când se stabilește de partea cui este dreptatea, copiii rămân în voia sorții. De aceea, nu toți sunt educați, nu toți au cultură, nu toți sunt cuminți, nu sunt așa cum doresc să-i vadă și părinții și profesorii. Cel mai rău e când copiii sunt înverșunați și jignesc nu numai cu cuvântul, dar și cu pumnul. Sub influența cazurilor văzute în străinătate, a filmelor, a televizorului (cu filme de groază) etc. unii elevi au decis: cine e mai puternic, de partea lui este și dreptatea, nu mintea primează, ci banii. Unii se justifică că ei sunt așa cum i-a educat stra-

da. Dacă de mic copil este educat în spiritul responsabilității pentru faptele sale, el și la școală va fi disciplinat și conștient de ce e bine și ce e rău.

De ce tineretul nu se teme de pedepse dacă fură? De ce nu-și pune întrebarea: de ce să distrug viața mea și a altora? Nu e mai corect să privești în jur cu îngăduință și să descoperi tainele și scopul vieții? Studiile arată că majoritatea copiilor cresc și se simt bine într-un mediu cu reguli bine stabilite, adecvate atât vârstei, cât și capacităților lor intelectuale.

Copii obraznici, needucați de acasă (cu părinți alcoolici) au fost de când lumea. În primul an de serviciu, învățătoarea căreia i-am luat locul mi-a spus: „Doamne, ce bine că am scăpat de bătaș!” Avea clasa a IV-a. Fiind obligată, prin ordin scris să trec la ciclul II, elevului bătaș i-am fost și profesoară, și dirigintă. La alcătuirea colectivului de conducere al clasei am sugerat elevilor că ar fi bine să aleagă pentru ordine și disciplină un elev bine dezvoltat, „cu prestanță”, care să-i fie dirigintei „mâna dreaptă”. De isprăvile lui din ciclul primar (geamuri sparte, copii bătuți etc.) niciun cuvânt. Doar că am mare încredere în el. Poate nu vor crede toți cei ce vor citi cele scrise, dar îi asigur că s-a produs un miracol. A terminat școala cu brio, disciplinat, cuviincios de se mirau toți de această transformare. Mai mult, după ani și ani, revenind în concediu acasă, a trecut să mă vadă, să mă salute și să-mi mulțumească că l-am ajutat să devină Om și că, în educația propriilor copii, folosește modul meu de educație.

Nu dau lecții de pedagogie, dar la auzul unor aberații parcă îmi vine și mie să spun câte o părere măcar. Într-unul din anii mei de activitate, am lipsit de la școală o săptămână, participând la unul din congresele sindicale. Unui elev de-al meu i-a convenit lipsa mea și s-a exprimat că ar dori ca să nu mă mai întorc de unde am plecat. Colegii lui mi-au adus la cunoștință acest lucru. I-am întrebat: „Dar voi?”. Și într-un glas mi-au răspuns că abia au așteptat întoarcerea mea. „Ei,

vedeți copii, unde-i unul nu-i putere...” În primul rând m-am analizat: probabil cer prea mult pentru puterea lui de asimilare a cunoștințelor. Și, în loc de răfuială, cum se așteptau colegii lui, fiind foarte atenți la orice gest al meu, am acordat mare atenție acestui elev, încurajându-l, ajutându-l. La notare i-am dat un punct în plus, la purtare nota 10. La verificarea temelor pentru acasă am zăbovit mai mult la acest elev, l-am ajutat, l-am lăudat. Acum, la anii când au rămas doar amintirile acest fost elev mi-a urât pe facebook multă sănătate, viață lungă, bucurii. Nu a omis să amintească că i-am fost și profesoară de română și dirigintă.

Rezultatele se văd în educația pe care copilul o primește de acasă. Dar nu toți părinții cunosc cele mai adecvate metode folosite în educația copiilor lor. De aceea, la ședințe cu părinții am prezentat referate cu teme cu privire la educație în care am arătat să evite greșeli ca: prea multă indulgență, autoritate exagerată, cedarea după ce ai spus „nu”, pierderea cumpătului, neîndeplinirea promisiunilor, refuzul de a-l asculta. Un părinte bun este acela care știe și găsește timp să-și asculte copilul. Mulți părinți se plâng de faptul că copii lor nu-i ascultă. Această problemă este consecința faptului că ei nu i-au ascultat nicio dată. Așa că ascultă ce are de spus copilul tău.

Când împreună părinți-școală vor stabili o serie de reguli care trebuie respectate, atunci se vor vedea rezultate mulțumitoare atât pentru părinți, cât și pentru profesori. Și atunci dispar încruntările, gândurile negre, nemulțumirile, neîncrederea, teama, răzbunarea, invidia. Copiii noștri sunt „medicamentul” perfect pentru toate frustrările pe care ni le scoate în cale viața. Primul și cel mai simplu pas spre o societate echilibrată ar fi aplicarea unei reguli simple, auzite des, dar folosite prea rar și superficial: „Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face!”.

Artemizia GHEORGHI

Razele amurgului

Mulțumesc inițiatorilor unei întâlniri de neuitat. O întâlnire nu de paradă, ci clipe de regăsire, de îmbogățire reciprocă cu valorile ai căror creatori sunteți dumneavoastră, stimați participanți. Toți am pornit în viață pe un drum imaculat în care inima bătea cu putere, visele căpătau aripi și totul părea atât de simplu și ușor. Am trăit cu ardoare realizarea unui vis. A unui vis care nu întotdeauna a fost ursit dar sigur, hărăzit de Cel de Sus. Un dar în care rațiunea era îngemănată cu credința, în inimă purtam nădejdea, iar sufletul era drapat cu dragoste.

Nu am fost și nu suntem singuri, depindem unii de alții și dacă fiecare își face partea lui de frumos și bine, este în folosul tuturor. De aceea, prin natura diversității noastre, în relațiile interumane, avem cu unii înțelegere și armonie, iar cu alții nu reușim oricât dorim să cedăm și să tolerăm.

Sunt convinși că „treceți prin această viață cu dragostea de mână și vă ascundeți la umbra modestiei”. Realizările dvs. din toate punctele de vedere sunt un reper pentru generațiile viitoare, un imbold, o dorință de afirmare și un exemplu de corectitudine cum spune poetul George Coșbuc în poezia „Toți sfinții”: „Ca să nu faci supărare/ Ei beau cu suflet, beau cuminți/ Niciun pahar pentru doi sfinți/ Nici pentru-un sfânt două pahare”.

Stimați participanți, ca și până acum, și în anii care vor urma, activitatea dvs. va dăinui. „Fiecare pe drumul vieții lăsați urme”, spunea Arhim. Dumitru Cobzaru. Se întâmplă uneori spre amurgul vieții unui om, să realizeze ceea ce nu s-a putut întâmpla în zburdalnica tinerețe. Strădania mea acum la senectute, conștient că binele se face prin sentimente, am scris o carte, știind că „un

lucru frumos nu moare”. Această carte a fost precedată de activități multiple în care dragostea de țară, neam și limbă erau prezente. Sentimentul patriotic mi-a fost sădit din pruncie și a crescut în intensitate ascultând și citind creațiile lui Adrian Păunescu, cu care am vorbit la telefon, făcându-i vizite acasă, cu soția.

Am participat la festivaluri în țară și străinătate ca invitat, care aveau ca obiect de activitate literatură, limba și muzica. La Cernăuți, Bucovina de Nord – Ucraina de „Ziua Limbii Române”, la Craiova Festivalul „Adrian Păunescu”, la Botoșani Festivalul „Eminescu”, „Teiul de Aur” și „Teiul de Argint” etc. unde am donat cărți ale autorilor din Ardeal participanților și bibliotecilor.

Am invitat și am fost invitați de personalități marcante ale vieții literare, gazetăriei și diplomației, de editori și reprezentanți ai cântecului popular: acad. Vasile Tărășanu, redactori-șefi Iulian Patca, Eugen Burghilea, Geo Ciolcan, editori Voichița Pălăcean Varaș, Elena Condrei, ambasador Ion Agaficioaia, rapsodul Gheorghe Roșoga. Public articole în „Flacăra lui Adrian Păunescu”, „Crai nou” – Suceava, „Curierul ucrainean” și altele în care sunt articole și despre activitatea mea scrise de unii ziariști. Televiziunea Trinitas mi-a solicitat un interviu. Un interviu a fost difuzat pe postul de radio în limba română din Cernăuți etc. Am ascultat slujba și

predica părintelui Longhin (Mihai Jar) în Mănăstirea Bănceni din raionul Herța – Ucraina și am schimbat câteva cuvinte.

Sunt câteva din activitățile mele în cei 22 de ani de pensionar, în care autorilor de articole și cărți le-am trimis peste 200 de scrisori cu mulțumirile mele pentru starea sufletească în care m-au adus lecturarea lor, părerea mea despre conținut și aprecierile mele pentru efortul depus creației.

Pentru aceste realizări și multe altele, cu smerenie mulțumesc părintelui protopop Iulian Paul Isipă care mi-a insuflat dorința de continuare, de iubire și armonie dintre semeni. În toate călătoriile mele am dus un mesaj de comuniune al părintelui protopop, preoților din localitățile unde am poposit.

Eu am urmat sfatul lui Petre Țuțea: „Dacă vrei să fii fericit și fără griji, trăiește cât mai mult timp între femei”. Așa am trecut de 82 de ani și căsnicia noastră a depășit 58 de ani, având ca ghid trei cuvinte: dragoste, înțelegere și respect.

Am să redau câteva versuri ale poetei Magda Isanos care iubind oamenii a spus: „Dacă aș ști că prin moartea mea se schimbă măcar un strop din nedreptățile lumii, sunt gata să mor...”.

Pentru a îndulci atmosfera redau două epigrame:

*Acum că m-am pensionat
Nevastă-mea și soacra-mea-mi spun
Să candidez ca deputat
Că de altceva nu mai ești bun.
(Eugen Albu)*

*Tendențele modei
În sezonul vară-toamnă,
Cu buget așa mic
O adevărată doamnă
Nu va mai purta... nimic!
(Tiberiu Bălcescu)*

Nicolae SUCIU,
Gherla

„Nu am obiective pe care să-mi fi propus și să nu le fi realizat“

Interviu cu primarul Vasile Bejera din comuna Știuca – Timiș

O vorbă spune că dacă vrei să alegi un primar pentru satul tău, trebuie să vezi mai întâi dacă este gospodar în ograda sa.

Venind în vizită de mai multe ori în această comună, am văzut de fiecare dată

schimbări chiar de la intrare în comună. Așa am înțeles că locuitorii au parte de un gospodar, de un om harnic și care își dă interesul pentru comuna sa, oferind condiții foarte bune locuitorilor.

În cadrul evenimentului ce s-a desfășurat vineri, la 15 noiembrie 2019, în comuna Știuca, am avut o deosebită plăcere să stăm de vorbă cu dl primar Vasile Bejera, adresându-i câteva întrebări, astfel încât să evidențiem munca și eforturile pe care le depune.

— **Domnule primar, pentru început, v-aș ruga să ne faceți o scurtă prezentare a comunei și a locuitorilor ei.**

— Migrația ucrainenilor din zona Maramureș, a început în jurul anilor 1964-1965. A fost o primă migrație de câteva familii, iar apoi a continuat până în anul 1989, după care a urmat o etapă destul de masivă. În urma migrației, am reușit să ne comasăm în jur de 1600 de persoane ucrainene în comuna Știuca. De altfel, comuna Știuca este centrul ucrainean și cu numărul cel mai mare de ucraineni comasați într-o comună, 70% din populație sunt ucraineni.

Motivele pentru care au migrat au fost posibilitățile și oportunitățile oferite de această zonă. Dar, dacă nu migrau în zona noastră și rămâneau în zona Maramureșului Poienile de sub Munte, Repedea, Ruscova, probabil construcția nu mai era pe orizontală, ci era pe verticală.

— **Domnule primar, v-aș ruga să ne spuneți câteva lucruri despre dumneavoastră, despre familia dvs?**

— Părinții mei sunt din Maramureș, din comuna Repedea. Eu m-am născut în Bocșa, județul Caraș-Severin, dar am copilărit în Satu Mare timp de 10 ani, iar din 1977, sunt locuitorul acestei comune. În perioada aceea erau foarte puține familii ucrainene, în jur de 20, iar în rest erau de etnie germană.

Am terminat școala, mai apoi liceul, după care m-am căsătorit, soția mea este din Ruscova, județul Maramureș și împreună avem 4 copii și 5 nepoți.

Evenimentele vieții m-au condus în așa fel, încât în anul 2004, am câștigat funcția de primar și de atunci până în prezent sunt în al 16-lea an de când sunt primar.

— **Domnule primar, care sunt principalele realizări pe care le-ați obținut în cursul mandatului în calitate de primar al comunei?**

— Pentru mine a fost o mare provocare, deoarece comuna era foarte în urmă din toate punctele de vedere. În comună aveam o școală în care erau doar 4 săli de clasă, iar componența de I-VIII era de 12 clase, astfel încât trebuia să facem 3 schimburi. Ne-am descurcat timp de 2 ani de zile, dar imediat am făcut un proiect și am ridicat un corp de școală cu 6 săli de clasă. În perioada aceasta, am funcționat la Căminul Cultural, Casa parohială, în fostul post de poliție. În 2006, am inaugurat primul corp de școală, pe lângă cel care era deja existent.

Cu 5 ani în urmă, am promovat un proiect pentru a mai face încă un corp de școală și anul ace-

ta, 2019, am terminat construcția care însumează încă 4 săli de clasă.

Pe lângă aceste proiecte, vorbind tot de învățământ, am construit o grădiniță pentru 100 de copii, în satul Dragomirești o școală I-IV, în curtea școlii o sală de sport și teren de handbal, o bază sportivă: două terenuri de minifotbal cu gazon sintetic și nocturnă atât în Știuca, cât și în Dragomirești. Pe partea de construcții am realizat o Primărie nouă, Cămin Cultural la Dragomirești, parc în fiecare localitate, toate celelalte instituții renovate sau construite de la zero, rețele de apă în toate cele 4 localități, rețea de canalizare în comuna Știuca cu stație de epurare. Mai spre final, am reușit să asfaltz toate străzile în cele 4 sate pe care le păstoresc, trotuare, îmbunătățiri pe toate planurile.

— **Ce alte probleme prioritare au mai stat în atenția dumneavoastră în ultimii ani și nu le-ați rezolvat?**

— Nu am obiective pe care să-mi fi propus și să nu le fi realizat. În toate campaniile electorale, veneam în fața cetățenilor cu obiective clare, 8-10 la număr, iar în acel mandat le realizam pe toate și încă 3 peste. Orice obiectiv ce mi l-am propus, l-am realizat.

— **Ce proiecte aveți în desfășurare în momentul de față?**

— Am semnat, pe Fondurile Europene, un proiect de achiziție a unui buldoexcavator pentru dezapezire și întreținere în valoare de 86.000 euro, un al doilea proiect de 2.5 mil. de euro pentru a realiza sistemul de canalizare în satul Dragomirești și Oloșag, unde avem proiect finalizat, avem autorizație de construire, urmează în următoarele două luni să semnez contractul la Ministerul Dezvoltării Regionale pentru a da drumul la licitație și pentru a realiza și acest obiectiv.

— **Care sunt calitățile pe care credeți că ar trebui să le aibă un bun primar?**

— Trebuie să fie gospodar, în cele mai multe cazuri așa se spune, dar eu mai adaug că, pe lângă această calitate, această iscusință de a fi gospodar, mai trebuie să aibă și bunătate. Trebuie să fii înzestrat cu bunătate, că de aici derivă și alte lucruri: ești răbdător, chibzuit, înțelept, deoarece te confrunți în fiecare zi cu tot felul de probleme. Pe lângă aceste calități, mai este ceva: trebuie să fii cu un pas înaintea, să intuiești cam ce ar putea urma, să ai simțul gospodăresc, administrativ.

— **De când colaborați cu Uniunea Ucrainenilor?**

— Din 2004, de când am ajuns primar, am colaborat cu Uniunea Ucrainenilor, primul și actualul colaborator fiind domnul președinte al UUR – filiala Timiș, Gheorghe Hleba. Cu el am început și împreună am construit Casa Ucraineană de la Muzeul Satului din Timișoara, casa pe care am adus-o din comuna Poienile de sub Munte, în anul 2001, pe vremea când eram viceprimar.

— **Domnule primar, v-aș ruga să ne spuneți câteva cuvinte de încheiere a acestui interviu.**

— Noi nu încheiem niciodată, noi doar ne oprim pentru moment, mai facem o pauză, ne reculegem. Atât vreau să spun, că tot ce am realizat, tot ce mi-am propus, tot ce urmează să fie propus a fi realizat, în toate acestea Dumnezeu a fost primul în viața mea, în propunerea mea și în gândul meu. Ori de câte ori voiam să rezolv ceva, să obțin ceva, ceream sprijinul lui Dumnezeu căci acolo unde tu, ca om, nu poți să deschizi o ușă, Dumnezeu e cel care o va deschide. Cu El am fost și tot cu El voi merge mai departe.

Un cald salut tuturor ucrainenilor!

A consemnat,
Cornelia BENZAR

Parodii

Început de drum

Mihai ROMANIUC

(din Curierul ucrainean,
octombrie 2019)

Prind drumuri noi să mi se-arate
În viață, bacul l-am luat,
O voi lua spre facultate,
Dar oare unde-i de-ncercat?

Că văd că pentru orișicare
Mai trebuie și bani grămadă,
Chiar geniu de-i, cel ce nu-i are,
Va rămâne mereu la coadă.

Dar trebuie să plec în viață,
Cumva, cumva tot voi răzbi,
O s-o pornesc de dimineață
Și undeva tot voi sosi.

Și-ajuns acolo, orișunde,
Voi învăța să dau din coate,
Că altfel azi nu poți pătrunde
În lumea celor ce-au de toate.

Știu, fericirea și dreptatea
Nu voi găsi pe drumu-acest,
Dar lasă, termin facultatea
Și-o iau pe drumul către Vest!

Lucian PERȚA

Liniștea

Sara Martha DEAC

(din Curierul ucrainean,
octombrie 2019)

Eu stau cuminte pe o bancă
În parc, privind lumea ce trece,
Sunt calmă, dar mă lasă rece
Privirile de foc ce-ncearcă
De-o vreme să mă cucerească.
Zâmbind trec unul câte unul
Tineri frumoși, însă niciunul
N-a reușit să mă topească.
Dar deja-i frig, asta înseamnă
Că iar merg singură acasă,
Și liniștea din nou m-apasă
Și bate vântul și e toamnă!

Lucian PERȚA

Iuri Ivcenko la ceas aniversar

Nu puțini sunt aceia care au urmărit activitatea culturală a ucrainenilor din Dobrogea la începutul anilor 1990 și își amintesc, în mod sigur, de vestitul dirijor al corului „Zadunaiska Sici” Iuri Ivcenko din orașul ucrainean Zaporijea! Acest om, care a venit la Tulcea în mai multe etape, începând cu anul 1993, a reușit să ridice profesional corul ucrainean tulcean la cel mai înalt nivel. În așa fel, încât corul a început să cânte pe două și mai multe voci, într-o armonie perfectă, să rivalizeze cu orice cor din Ucraina. Când s-a deplasat la Kiev, imediat după Festivalul internațional de folclor ucrainean desfășurat la Tulcea, în 1992, invitat la aniversarea Zilei Independenței Ucrainei, corul de abia constituit prin grija doamnei Maria Carabin, a impresionat publicul spectator cu cântările lor specifice zonei. Dar după aproape doi ani de exersare cu Ivcenko, când am plecat împreună în Zaporijea (sprijiniți financiar și de Ministerul Culturii), am observat că, peste tot unde a avut ocazia să cânte, corul stârnea nu numai ropote de aplauze, ci și lacrimi de bucurie și emoție (la „Juravka” lor, îndeosebi, nu puteai să nu verși lacrimi!). Iar când corul

îndrăgit și el odinioară România noastră. Era vorba de acel dirijor inimos care ne-a fost de real folos în dezvoltarea activității culturale a ucrainenilor din Tulcea, Iuri Ivcenko! S-au bucurat amândoi să audă cuvintele frumoase rostite la adresa

era o surpriză imensă că nu l-am uitat nici după atâta timp. Și nu o dată mărturisesc prietenilor despre cât de mult s-a atașat el de persoanele din cor, precum și de familia mea din București la care uneori propunea venind să primească acel

din Zaporijea, iar de anul trecut primind titlul de „activist emerit al artelor din Ucraina”.

Să-i urăm domnului Ivcenko Iuri multă sănătate, putere de muncă și succes în continuare, pentru propagarea muzicii ucrainene pe plan național și internațional! Și să-i mulțumim, fiindcă urmele instruirii lui profesioniște se resimt și acum la ansamblul „Zadunaiska Sici” din Tulcea. Na mnohaia lita, maestre!

Iaroslava – Oresea
COLOTELO

lui, fiindcă domnul Iuri le era chiar prieten și colaborator drag de foarte multă vreme. Au recunoscut că Iuri compune cântece pe versurile lui Pylyp și că ele se bucură de succes. Și tot atunci am aflat cu plăcere că ei tocmai se pregătesc să-l sărbătorească festiv cu ocazia împlinirii frumoasei vârste de 70 de ani printr-un concert aniversar. La scurt timp

salariu simbolic din partea UUR, prin persoana președintelui ei, a domnului Stepan Tcaciuc.

Spectacolul aniversar, intitulat „Zboară, cântecul meu, de pe plaiuri căzăcești”, după cum am aflat de la cei doi prieteni și din relatările presei, a avut loc la 2 noiembrie, în sala Palatului Culturii „Orbita” care s-a dovedit a fi neîncăpătoare, participând la el foarte mulți spectatori, dar și prieteni devotați, artiști-cântăreți, care au venit să-l salute prin cântec. Nu au lipsit nici reprezentanții autorităților locale care au venit să-i înmâneze distincții și flori. Membrii corului pe care îl conduce astăzi – „Cazacii zaporojeni” – i-au făcut un dar deosebit: un costum cu o căciulă specifică de „polcovic” căzăcesc.

Spectacolul a fost un regal! Au răsunat compoziții deosebite în prima audiere în care compozitorul era Ivcenko, iar versurile îi aparțineau poetului P. Iuryk (dar și compoziții pe propriile-i versuri, precum și ale altor poeți ucraineni). A cântat și încântat corul condus de Iuri, „Cazacii zaporojeni”, dar și alte coruri prietene. Concertul s-a încheiat cum nu se putea mai frumos – cu imnul șevcenkian „Reve ta stohne”, cântat în picioare, iar cuvintele cu care a încheiat domnul Iuri concertul jubiliar au fost „Eu vă iubesc pe voi așa cum iubesc Ucraina! Și voi cânta în continuare pentru spectatorii mei dragi!”. Să sperăm că și la spectacolul din România s-a gândit și va dori să revină în scurt timp...

Aș dori să prezint și câteva date biografice despre Iuri Ivcenko. El s-a născut la Zaporijea la 15 octombrie 1949. A urmat Conservatorul de Stat din Kiev de unde s-a transferat la Conservatorul din Odesa, la secția dirijată, terminându-l în anul 1977. A condus întâi corul de amatori de la Institutul de Medicină din oraș, în care s-a remarcat ca un dirijor talentat. Începând din anul 1981, a preluat conducerea corului „Kozatka rodyna” de la Uzina „Zaporijtransformato” în care l-am cunoscut și noi dirijând la un festival din Tulcea, când i-am și solicitat serviciile. A obținut o serie de distincții și titluri, intrând în Uniunea Compozitorilor

„Zadunaiska Sici” s-a deplasat în anul 1994, împreună cu dirijorul lor, la Festivalul internațional ucrainean „Culorile Iatranului” («Ятранські барви») din orașul Kirovohrad, el s-a întors de acolo glorios, fiindcă a devenit laureat al festivalului pentru măiestria interpretării.

plasez în pitorescul oraș de la „pragurile” Niprului, însă problemele stringente apărute nu mi-au permis, din păcate, această călătorie.

Am reușit totuși să-i ticluiesc lui Iuri o frumoasă felicitare și mulțumire din partea mea și a celor care îi prețuiesc dragostea și profesionalismul cu care

Plăcuta întâmplare face ca eu să întâlnesc vara trecută la Festivalul huțulilor din Vyjnyțea un cuplu deosebit de ucraineni din Zaporijea, Vira și Pylyp Iuryk, ambii scriitori destul de cunoscuți în Ucraina, cu care m-am și împrietenit. Venind vorba despre orașul lor natal Zaporijea, un oraș de care cândva m-am îndrăgostit, mi-am amintit și le-am relatat despre un zaporojean care a

etc.) și să i-o transmit pe e-mail prin aceste cunoștințe ale mele. Am aflat apoi că domnul Pylyp i-a înmănat-o chiar pe scenă, odată cu felicitările transmise din partea Uniunii Naționale a Scriitorilor și Jurnaliștilor Ucraineni și din partea unei colaboratoare ucrainene din Canada, poeta Nadiia Kozak. Dar gestul nostru l-a bucurat, se pare, cel mai mult pe sărbătorit, fiindcă pentru domnia sa

Gorganul lui Taras

Venirăm noi la tine
Români, zaporojeni
Și noi, și tu, Cobzare
Vom fi în veci eterni
Mesajul ce prin veacuri
Chiar tu ni l-ai lăsat
Spre buni valahi-munteni
Și frați ce-s moldoveni.
Crezut-ai cu tărie
Că noi ne vom uni
Și mâinile vom da
Doar pentru libertate!
Frăția noastră-n ani
Milenii va dura
Când tu plângeai de...
Dorul! Sublimei Ucraine
Lovită ea din veacuri
De toți dușmanii mari
Ne vrei cu toți acum
Mai aprig să luptăm
Iar biata Ucraină
Să fie dezrobită
De cei ce-au înrobitor
Și mai ales, cu arme
Din plin au hăcuit-o
De ce plângi Ucraină?
De noi tu ești iubită
Ai fost, mereu, vei fi
O țară-n care geme.
Credința strămoșească
Și lucru rar în lume
Pe toți i-ai respectat
Ce s-au jertfit la Nipru
Nu apă, ci un fluviu
Ce-i binecuvântat
De vechi istorii grele
Ce-au încercat străbunii
Să treacă printre ele
Căci Orlyk era ceh
Potcoavă moldovean
Român și Nalyvaiko
Căci... Nadabaicu era
Și mulți viteji ca ei
Ce-n strofe i-ai slăvit
Odihnă să ai, Taras
Poetul meu iubit
De-a pururea slăvit
De toți ce-am fost în Sice
La apa Niprului
Și am simțit acolo
Chemarea libertății
Ce-n versuri ai slăvit
Odihnă să ai, Taras
Poetul meu iubit!

Ionuț MUTU

Împrumuturile lexicale românești de origine ucraineană

Necesitatea elaborării unei lucrări fundamentale despre influența slavă „în ansamblu“ asupra limbii române – preconizată în repetate rânduri de reprezentanții de frunte ai lingvisticii românești (L. Șăineanu, Al. Rosetti, E. Petrovici, I. Iordan ș. a.) – impune în prealabil delimitarea împrumuturilor provenite din fiecare limbă slavă în parte.

Cercetarea întreprinsă de noi în domeniul elementelor lexicale românești de origine ucraineană încearcă să îndeplinească această cerință. Ea este rezultatul studierii îndelungate a cuvintelor de origine ucraineană pe care am început-o la sfârșitul secolului trecut și am continuat-o până în prezent.

Contribuțiile aduse până acum în acest domeniu sunt însemnate. Din păcate, cea mai mare parte a lor se caracterizează prin neajunsuri de material, informație, interpretare și, mai ales, printr-o serie de teze greșite, unele perpetuate până azi (de exemplu, studiarea cuvintelor de origine ucraineană în limba română prin separarea artificială de acesta a „limbii moldovenesti“).

De asemenea, mai toate contribuțiile pe această temă sunt niște simple glosare ale împrumuturilor lexicale ucrainene din dacoromână, fără ca ele să fie studiate sistematic și integral.

Bazată pe o informație bogată și variată, cercetarea efectuată de noi este o sinteză modernă privind elementele lexicale românești de origine ucraineană. Ne propunem nu numai să aducem numeroase completări (termeni, sensuri, derivate, atestări noi) sau rectificări (ale inventarului de împrumuturi, ale unor explicații etimologice) la cercetările anterioare, ci să răspundem și cerințelor care se pun astăzi în fața studiului teoretic și practic al împrumuturilor: stratificarea cronologică, ierarhizarea teritorială (după ariile de circulație) și funcțională (după gradul de „indigenizare“, după statutul semantico-stilistic etc.). În momentul de față, acest lucru prezintă interes și în legătură cu elaborarea *Dicționarului etimologic al limbii române* la care lucrează Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan-Al. Rosetti“ al Academiei Române.

Împrumuturile lexicale de origine ucraineană au, în majoritatea lor, o circulație regională (*alis-nică* „clătită“, *baniac* „cazan de tablă pentru încălzit apă“, *barabuleancă* „un soi de ceapă“, *berdă* „coastă de deal răpoasă“, *cobiliță* „insecta *Locusta viridissima*“, *colejnă* „șopron (pentru oi)“, *drujb* „al doilea vornicel“, *fereancă* „perdea“, *halabudă* „casă mică, săracăcioasă; colibă“, *holopti* (pl.) „sarmale“, *maciuha* „mamă vitregă“, *nihodă* „vreme urâtă“, *pampușcă* „gogoasă“, *școadă* „pagubă“ ș.a.) fiind bine fixate în lexicul graiurilor românești.

Spre deosebire de acestea, alte împrumuturi sunt atestate în mai toate regiunile țării (*bahnă*, *bezmetic*, *borș*, *bucșă*, *buhai*, *calic*, *cațaveică*, *ciubotă*, *cobzar*, *draniță*, *drâmbă*, *ghircă*, *holtei*, *horn*, *hrișcă*, *hulubă*, *lanțug*, *nămol*, *omăt*, *polonic*, *prispă*, *toloacă*, *tovarăș*, *voloc* ș.a.). Hărțile atlaselor lingvistice românești, glosarele și monografiile dialectale existente sau accesibile nouă arată că elementele lexicale de origine ucraineană s-au propagat pe teritorii mult mai largi. Evident, tocmai aceste ucrainisme sunt importante pentru lexicul dacoromân în ansamblul său, deoarece individualizează lexicul întregii limbi

române sau al graiurilor din mari zone ale țării.

Reținem și observația foarte importantă că stratificarea împrumuturilor pe baza extensiunii lor teritoriale este corelată cu prima atestare, dată după H. Tiktin, *Rumänisch deutsches Wörterbuch* sau o altă sursă. Unele cuvinte, de exemplu, ne întâmpină încă în documentele slavo-române din secolele al XIV-lea- al XVI-lea.

O constatare importantă care rezultă din cercetarea noastră este că un număr considerabil de cuvinte de origine ucraineană există în limba română literară. În afară de rolul scriitorilor, în cazul împrumuturilor din această categorie trebuie să se aibă în vedere și faptul că ele au devenit un bun al limbii comune înainte de a fi pătruns în limba literară.

Se poate observa, de asemenea, că unele cuvinte de origine ucraineană (calic, slut, tovarăș, valmă) fac parte din lexicul fundamental, de 1419 de unități, al celor mai importante elemente de vocabular al limbii române.

Factorii extralingvistici care au favorizat influențarea limbii române de către limba ucraineană sunt: vecinătatea, pe mai mult de jumătate din întinderea frontierelor, dintre cele două popoare, generatoare de relații economice, comerciale, politico-militare, culturale, inclusiv, cele religioase, și conviețuirea, cu amestec etnic și cu asimilarea celor mai vechi valuri de populație ucraineană de la noi. Fenomenul s-a petrecut mereu, de-a lungul veacurilor, fără să fi fost înregistrat totdeauna de istorie. În fostele județe Fălțiceni și Iași, de exemplu, satele cu populație ucraineană se numărau, la începutul secolului trecut, cu zecile (cf. constatările lui G. Weigand, *Jahresbericht* (IX, 1902, p. 157-158). Astăzi în aceste ținuturi ucrainenii și-au pierdut limba, topindu-se în masa populației românești înconjurătoare. Iată ce scrie I. Iordan (*Arhiva* XXVIII, 1921, p. 187) în acest sens: „Departa de ruși, adică de ruteni [= ucrainenii], moldovenii din sud n-au mai fost influențați de aceștia în aceeași măsură ca locuitorii din restul Moldovei, ale căror tip de obiceiuri și limbă trădează la fiecare pas un amestec rutenesc [= ucrainean] cu atât mai puternic, cu cât înaintăm spre nordul țării.“

Așadar, de-a lungul multor secole, românii au trăit lângă ucrainenii și împreună cu ei. Împrumuturile lexicale de origine ucraineană au putut pătrunde în limba română ca urmare a contactelor îndelungate și variate dintre cele două popoare, mai ales prin bilingvism. Între români și ucrainenii a existat tot timpul un bilingvism adevărat și de masă, care, în condițiile dominației limbii române asupra graiurilor ucrainene, a dus, de multe ori, la deznaționalizare. Și actualmente, punctul de plecare cel mai important pentru noi împrumuturi este bilingvismul româno-ucrainean, întâlnit în regiuni în care naționalitatea ucraineană se păstrează până astăzi (Bucovina, nordul Moldovei, Maramureș, Dobrogea). În epoca actuală, factorii și condițiile extralingvistice care determină bilingvismul s-au înmulțit, iar acțiunea lor se caracterizează prin intensitate și ritm accelerat.

În această situație, elementele românești sunt adoptate, evident, foarte ușor de membrii comunității ucrainene. Pentru a face o oarecare diferențiere, se poate spune doar că o tendință puternică

de a urma modelele oferite de limba română se observă, mai ales, în vorbirea celor tineri.

În fine, se pune o chestiune de terminologie, care trebuie lămurită. Prin termenul *rus*, în unele lucrări lingvistice românești, trebuie să se înțeleagă adesea (ca la cronicari, în textele populare sau în unele graiuri dacoromâne) *ucrainean*. Etnonimul *rus'* (*rus*) cu referire la triburile care populau regiunile Kiev, Cernihiv și Pereiaslav este atestat încă din secolul al IX-lea, generalizându-se apoi pentru toți slavii estici. După destrămarea Rusiei Kievene, mai ales ucrainenii sud-vestici, inclusiv cei din țara noastră, au continuat să se autodenumească (și să fie numiți de vecini) *rusy*, *ruski*. Prin urmare, având calitatea de a fi polise-mantic, termenul etnic *rus* trebuie referit după teritorii și realități istorico-sociale și etnoculturale. Diferențierea este necesară, pentru că ignorarea ei generează neînțelegeri și, chiar, confuzii.

De asemenea, termenul de *rutean* (nume dat ucrainenilor din fosta Austro-Ungarie, la fel ucrainenilor în genere, după vechea denumire latinească *Rutheni* pentru *rușini*, adică *ucraineni*) este învechit și nu are nici un suport în vreo realitate. El trebuie abandonat în favoarea sinonimului său *ucrainean*.

Ion ROBCIUC

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în paginile *Curierului ucrainean* revine în exclusivitate autorilor. Redacția nu-și asumă obligațiile legate de conținutul materialelor și nu returnează articolele nepublicate.

CURIERUL UCRAINEAN

Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737

E-mail:
curierul.ucrainean@gmail.com

Redactor-șef:
Ion Robciuc

Redactor:
Ștefania Pietreanu

Tiparul executat la
Tipografia
„RCR PRINT“
ISSN 1223-5210

În extremitatea vestică a Aleii Voronțov se află Guvernul, clădirea Primăriei. Dacă Palatul Voronțov merită vizitat ziua, Guvernul este un loc de adunare pentru artiștii orașului, odată cu venirea întinericului. Noaptea, Aleea Voronțov se luminează în diferite culori, devenind o altă lume, capabilă să susțină viața agitată de noapte a orașului. În fața Primăriei se află monumentul lui Pușkin. Odesa a fost sursa de inspirație și a marelui poet rus Aleksandr Pușkin, exilat aici între anii 1823-1824. În casa în care a locuit marele poet rus, acum este un restaurant de lux.

Cea mai cunoscută stradă pietonală localizată în centrul orașului Odesa este strada Deribasivska. Această stradă taie centrul Odesei. Strada este mărginită de clădiri cu arhitectură deosebită, cu arbori umbroși, cu magazine, restaurante

Muzeul de Artă

și cafenele selecte. Este numită astfel în memoria lui Jose de Ribas, care a contribuit masiv la amenajarea orașului, a fost primul primar care a locuit pe această stradă. În fiecare an la 1 aprilie, strada găzduiește festivalul de umor când zeci de mii de participanți și vizitatori se îmbracă în costume nostime. Lângă această stradă este localizat primul parc din Odesa. În parc se găsește un havuz și multe monumente printre care un scaun evocând cartea *Douăsprezece scaune* a lui Ilf și Petrov, scriitori ruși satirici, care au colaborat la o serie de romane, povestiri, foiletoane și schițe. Cele mai valoroase scrieri ale lor sunt *Douăsprezece scaune* și *Vițelul de aur*. Ei critică birocrăția, lăcomia, noii profitori ai epocii.

Mănăstirea Sf. Arhanghel Mihail

Bulevardul Prymorskyi este o promenadă umbroasă, foarte plăcută, care se întinde de-a lungul țărmului Mării Negre. Este, cred, cea mai frumoasă parte a Odesei, cu edificii deosebite, cu arbori bătrâni și multe flori, cu bănci pentru recreere în susurul valurilor.

Cea mai veche instituție culturală din oraș, Muzeul de Arheologie, se află în centrul orașului. A fost fondat în anul 1825. Numărul exponatelor depășesc 150000 atât din Ucraina, cât și din alte părți ale lumii. Clădirea este mare. În holul

Odesa

ei se găsesc câteva sculpturi impresionante. În săli se pot admira tezaure de bronz, bani de aur și argint, obiecte de artă, vase de teracotă pictate, sculpturi, inscripții etc. În ultima sală se găsesc ultimele descoperiri arheologice din regiunea orașului, cât și din țară.

Muzeul de Arte Frumoase are o colecție impresionantă de icoane din picturile secolelor XIV-XV și XVIII-XIX (Aivazovski, Repin, Vrubel, Serov, Savrov și Kramskoi). Picturile secolului al XX-lea sunt reprezentate inclusiv de lucrările lui Samov, Serebriakova și Kandinski. Clădirea muzeului a fost palatul contelui Potoțki.

Muzeul de Artă cuprinde una dintre cele mai bogate și cele mai interesante colecții de opere de artă din țară. Se află în centrul orașului, într-una dintre cele mai frumoase clădiri ale orașului – Palatul Naryșkin-Potoțki. Această clădire monument a fost construită în 1820 în cele mai bune tradiții ale clasicismului rus.

Colecția muzeului este considerată

una dintre cele mai importante și diverse în Ucraina. Are un număr de 10.000 obiecte de artă plastică: pictură, desen, sculptură, pictură pictogramă, arte și meserii. Sunt expuse în ordine istorică și cronologică.

Aici se pot vedea meșteri recunoscuți din secolele XIX-XX: Ivan Aivazovski, Illia Repin, Isak Levitan, Vasili Surikov, Mihail Vrubel, Valentin Serov, Nicolai Roerich, Zinaida Serebriakova, Konstantin Simov, Natalia Goncharova etc.

Muzeul Maritim – cu istoria flotei. Muzeul Pușkin – cu informații din perioada exilului la Odesa.

Muzeul de Artă Occidentală și Orientală cu opere datând din secolele XVI-XX.

Odesa reprezintă o destinație importantă și pentru pelerini. Sunt multe biserici foarte frumoase în acest oraș.

Odesa te îmbie tainic, poate nu prin frumusețea bulevardelor sale, nici prin tihna restaurantelor tradiționale, la care se ascultă muzica în surdină, și nici prin glasul mării privite de pe țărm, ci prin aerul său martiric... căci Odesa a rămas la un moment dat văduvită de bisericile sale, cele mai multe aruncate în aer ori transformate în planetarii și instituții publice, fără mănăstirile ei, care au fost închise ori lăsate în paragină. Era blestemul acestui ținut de a deveni „Lume Nouă” cu alt stăpân.

Biserica Pokrovska (Acoperământul Maicii Domnului) cu o singură turlă se află pe strada Preobrajenska. Aici a avut loc, în septembrie 1918, cununia religioasă a regelui Carol al II-lea care, încălcând Statutul Casei Regale a României, s-a căsătorit cu Ioana Maria Valentina Lambrino, cunoscută ca Zizi Lambrino. În ianuarie 1919, căsătoria a fost anulată de tribunalul Ilfov.

Mănăstirea Adormirea Maicii Domnului, un frumos ansamblu monahal pe malul Mării Negre

dominat de culoarea turcoaz a zidurilor, de cupole aurii și de coloane albe de la intrare. Aici se află și reședința mitropolitului Odesei și Ismailului I.P.S. Agatanghel. Mănăstirea are o istorie strâns legată de istoria orașului. În mănăstire sunt Sfintele Moaște ale Sfântului Kuksa, un sfânt venerat și în Grecia. Tot aici, în Altar este piciorul până la gleznă al Sfântului Apostol Andrei.

În centrul orașului, în „Piața Soborului” din Odesa se găsește una dintre cele mai frumoase clădiri arhitecturale din zonă, Catedrala Schimbarea la Față a Mântuitorului – Preobrajenska. La intrare în catedrală, vizitatorul este surprins de lumina puternică și de spațiul imens, coloanele dorece îmbrăcate în marmură albă ca și podeaua placată cu marmură albă.

De curând a fost restaurată clopotnița acestei mănăstiri. Ea datează din anul 1794 fiind închinată Sf. Apostol Nicolae. În locul actualei catedrale se găsea o biserică din lemn. Aceasta a fost dărâmată și s-a construit actuala catedrală. Catedrala se înalță pe trei etaje. Decorurile de pe fațadă au fost făcute de artiști italieni, iar biserica a fost vopsită în alb. Pe ziduri se pot vedea aranjate ordonat ferestre dreptunghiulare, cu vitralii care de care mai colorate. Aici putem vedea icoana făcătoare de minuni a Sf. Fecioare Maria de la Kasperovska și icoana Sf. Apostol Nicolae. În această biserică sunt înmormântate personalități ca: principele M. Voronțov și soția lui, arhiepiscopii Ioachenție, Dmitri și Niconos.

În centrul orașului pe Uspenska Ulița se află

Mănăstirea Adormirea Maicii Domnului

una dintre cele mai mari mănăstiri ale Odesei construită în anii 1826-1837. Biserica este închinată Sfântului Arhanghel Mihail.

În apropierea gării feroviare se află Mănăstirea Sf. Ilie, pe strada Pușkin. În această mănăstire se află icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului „Hrănitorea”, împodobită cu perle. Este o mănăstire mică, în care credinciosul se simte parcă mai aproape de Dumnezeu.

Când am fost prima dată la Odesa, în vremea comunismului, era în săptămâna mare a postului Paștelui. Cu vreo două-trei ore înainte de plecare spre casă nu mai aveam ce face. În apropierea hotelului în care locuiam era o biserică mare și frumoasă. I-am spus soției să ne ducem și noi să vedem cum arată acea biserică. Am plecat amândoi fără să ne vadă nimeni din grupul nostru. Când am intrat în biserică, am rămas plăcut impresionați atât de frumusețea bisericii, cât și de corul bărbătesc al acesteia. De asemenea, am fost uimiți de faptul că biserica era plină de enoriași. În biserică erau cinci preoți trei slujeau, unul într-o parte a bisericii spovedea în șoaptă, iar altul în apropierea altarului împărțea.

La Odesa aveți ce vizita atât ziua, cât și noaptea, oamenii sunt minunați, mereu dispuși să te ajute, există un echilibru perfect între istorie și modernism, iar atmosfera este cu adevărat relaxantă.

Virgil RIȚCO

Evocare literară ucraineană a evenimentelor din vremea domnitorilor Moldovei Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare

Anul acesta, Editura cernăuțeană «Bukrek» a retipărit ediția princeps, din 1909, a culegerii de povestiri a scriitorului ucrainean Osyp Makovei, «Пустельник з Путни й інші оповідання» («Pustnicul de la Putna și alte povestiri»), îngrijită, prefată și adnotată de profesorul Universității Naționale «Iuri Fedkovyci» de la Cernăuți, Profesor Honoris Causa al Universității «Ștefan cel Mare» de la Suceava, Volodymyr Antoficiuk, care îi conferă, cum remarcă în prefața sa, «o a doua viață», sperând că reeditarea contemporană a «Pustnicului de la Putna...», în comparație cu prima sa apariție, «va avea un destin mai fericit și de durată», «îndemnându-i pe cititori la o mai atentă percepție a trecutului Bucovinei, la o mai adâncă cunoaștere a documentelor istorice și a tradițiilor culturale ale ținutului multinațional».

«Pustnicul de la Putna...» este extrem de interesant și util pentru literații ucraineni, dar mai ales pentru exegeții români, deoarece conține numeroase fapte intertextuale româno-ucrainene istorico-folclorico-literare în zugrăvirea unor evenimente memorabile din Moldova primei jumătăți a secolului al XV-lea, din care o parte de teritorii pe vremea domniei lui Alexandru cel Bun (1400-1432), ca urmare a Tratatului de la Lublin din 15 martie 1412, în istoriografie au început să se delimiteze sub denumirea de «Bucovina», cuprinzând ținutul Cernăuți, cea mai mare parte a ținutului Suceava și ținutul Câmpulung. Orașele Cernăuți, Suceava și Siret având o autoconducere proprie (https://ro.wikipedia.org/wiki/Олександр_Добрий; Eudoxiu Hurmuzachi, «Documente privitoare la istoria românilor», I, 485).

Autorul «Pustnicului de la Putna...», Osyp Makovei (1867-1925), este un cunoscut clasic al literaturii ucrainene. S-a născut în orașelul galițian Iavoriv, a studiat la Universitatea cernăuțeană, în 1899 a participat la seminarul de slavistică al profesorului universitar vienez Vatroslav Jagić. Din vremea aceea a început să fie pasionat de problema ogîndirii personajelor istorice în literatura beletristică, elaborând un studiu aprofundat despre poemul «Osman» al poetului dalmatian din secolul al XVII-lea, Ivan Gundulić («Beiträge zu den Quellen des Gundulićschen Osman», – «Archiv für slavische Philologie», 1904).

Meditațiile asupra poemului «Osman» l-au călăuzit, probabil, cu gândul la frământata istorie a Moldovei din epoca războiului de la Hotin (1621), pentru cunoașterea modului de desfășurare a evenimentelor el deplasându-se în zona respectivă. Referitor la problema evocării literare a evenimentelor istorice, scriitorul a avut propria sa concepție, expusă în articolul «Про історичні оповідання» («Referitor la povestirile istorice», «Діло», Lviv, 1907).

Între anii 1900-1910, Makovei, fiind profesor secundar la Cernăuți, a manifestat un viu interes pentru istoria românească și, cum presupunea destoinica cercetătoare a relațiilor româno-ucrainene, Magdalena Kuțuk, fără a trimite la vreo sursă, nutrea un vast plan de alcătuire a unor opere privind întreaga istorie a Moldovei. A adunat o sumedie de materiale, însă din vastul plan proiectat a reușit să realizeze doar «Pustnicul de la Putna...».

Cum am afirmat mai înainte, deosebit de interesant pentru exegeza ucraineană, dar mai ales pentru cea românească, este faptul că personajele istorice, evenimentele, temele, motivele, ba chiar și subiectele unor povestiri într-o măsură sau alta corespund celor existente în izvoarele românești, ceea ce reprezintă argumentul unei incontestabile familiarizări temeinice a lui Osyp Makovei cu românistica, familiarizare dobândită nu se știe din ce surse, cum s-ar părea, în mod nemijlocit din cele românești, ceea ce ar consti-

tui o adevărată senzație, întrucât în istoriografia ucraineană nu se menționează cunoașterea de către Osyp Makovei a limbii române. În schimb, în «Marea Enciclopedie Sovietică, 1969-1978», de la Chișinău, întâlnim informația care de-a dreptul șochează: Osyp Makovei, «scriitor și publicist ucrainean de origine românească din Basarabia» (...) «a scris și despre viața românilor basarabeni» (<https://ro.wikipedia.org/wiki/index/Osip-Macovei>). Iar în publicația «Calendarul evenimentelor» pe 2018, această informație este dată fără niciun echivoc: «... scriitorul și publicistul ucrainean și român Osyp Makovei (...) și-a senmat scrierile literare cu pseudonimul «Spectator» și «O. Stepanovici» (<https://citateimpresionanteplg.wordpress.com/2018/21/-calendarul-evenimentelor>, 21 august). Se înțelege că o atare aserțiune trebuie supusă unei lămuriri profunde. Pe de altă parte însă, chiar dacă, totuși, ea nu s-ar adevăra, aparenta ei probabilitate este sugerată de povestirile lui Makovei, în care evenimentele evocate din Moldova primei jumătăți a secolului al XV-lea, sunt grupate în jurul figurilor istorice precum Grigore Țamblac, Sf. Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava, cuviosul pustnic Daniil Sihastrul, voievozii Moldovei Alexandru cel Bun (1400-1432) și Ștefan cel Mare (1457-1504), în zugrăvirea cărora Makovei inserează o sumedenie de detalii semnificative, dintre care unele sunt atestate în izvoarele românești, iar pentru cele sumar indicate de el, izvoarele românești oferă informații suplimentare. Unele fapte ale fabulei povestirilor au fost, probabil, plătuite de autor. S-ar părea că printr-o astfel de prismă ar trebui perecepută reeditarea «Pustnicului...», care va compărea în receptarea din zilele noastre așa cum îl considera Makovei în «Autobiografia» sa din 1924: accesibil și interesant pentru cititorul de rând, iar pentru exegetul comparativist, adăugăm noi, un extrem de prețios «izvor» de date privind intertextualitatea istorico-literară româno-ucraineană.

Povestirea «Свято в Сучаві» («Sărbătoarea de la Suceava») este închinată evenimentului istoric al aducerii moaștelor Sf. Mare Mucenic Ioan cel Nou (numit «cel Nou», spre a se deosebi de Sf. Ioan Botezătorul) la 24 iunie 1402 de la Cetatea Albă (ucr. Bilhorod) la Suceava în ziua care, subliniază Makovei, «avea să fie cea mai fericită a anului 1402 pentru Suceava», deoarece «oamenii aveau impresia că la Suceava parcă ar fi venit un voievod mai puternic decât Alexandru al lor, pentru a domni aici pentru vecie».

Makovei împărtășește părerea că ideea aducerii moaștelor Sfântului Ioan la Suceava i-ar fi fost sugerată lui Alexandru cel Bun de către Grigore Țamblac, pe care îl consideră drept un prim scriitor bisericesc bucovinean, adică ucrainean. În istoriografia românească, Grigore Țamblac (posibila etimologie a numelui – Sam și Blahu) este considerat orator bisericesc (propovăduitor), diplomat, de asemenea, drept primul scriitor român. Născut în anul 1367 la Târnovo, de origine fiind bulgar, aromân sau român, s-a călugărit de tânăr, a studiat în preajma patriarhului bulgar Eftimie al Târnovului, un timp a petrecut pe muntele Athos, fiind apoi cunoscut în documentele Patriarhiei Constantinopolului. În 1401, este trimis de către patriarhul Constantinopolitan Matei I să ducă la Suceava hrisovul privind acordarea independenței față de Constantinople a Bisericii Moldovei și numirea episcopului Iosif ca mitropolit al Sucevei. La Suceava, Țamblac a rămas până în anul 1414. A primit titlul de prezbiter al Marii Biserici Moldovlahe. Începând cu anul 1402, a predicat în biserica mitropolitană suceveană Mirăuți (https://ro.wikipedia.org/wiki/Grigore_Țamblac), «roștind, cum arată Makovei, în fiecare sărbătoare

predici foarte frumoase». Lui Țamblac îi aparțin peste 50 de predici și alte opere, printre care și «Viața Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava», scrisă în limba slavonă, acceptată în Moldova ca limbă a Bisericii și a documentelor, încă înaintea venirii lui Țamblac la Suceava.

Biserica Mirăuți cu hramul Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, construită, inițial, din lemn, în secolul al XIV-lea (reclădită, apoi, din piatră), a fost denumită astfel, conform opiniei lui Nicolae Iorga, după numele proprietarului de teren, Mirea, Meriuță sau Mirăuță, pe care a fost construită, sau, conform tradiției, consemnate de Simion Florea Marian, pentru faptul că în acea biserică erau miruiți toți domnitorii Moldovei înaintea înscăunării lor ca voievozi, inclusiv și Ștefan cel Mare, considerat al doilea ei ctitor. Între anii 1402-1522, biserica Mirăuți îndeplinea rolul de catedrală mitropolitană a Moldovei. La restaurarea ei din 1996-1997, s-a descoperit aproape intactă o criptă de cărămidă, în care unul dintre sicrie aparține primei soții a lui Ștefan cel Mare, Doamna de Kiev, Evdochia Olelkovici (https://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_Mirăuți).

Evlavioasa întâmpinare festivă din 24 iunie 1404 a Sf. Ioan cel Nou, adus la Suceava, scrie Osyp Makovei, «s-a desfășurat pe pământul Moldovei în lumina soarelui dimineții, în cântul privighetorilor». Evenimentul este redat edificator și de Axinte Uricariul în îndreptările făcute la «Cronica» sau «Letopisețul» lui Grigore Ureche: «... au fost aduse cu multă cheltuială moaștele Sfântului Mucenic Ioan Novyi de la Cetatea Albă de la păgâni și le-au așezat în târgu în Suceava, la Mitropolie, cu mare cinste și cu litie, pentru paza și ferința (ocrotirea, n.n.) scaunului domniei sale» [Alexandru cel Bun] (<https://basilica.ro/sfantul-mucenic-ioan-cel-nou-de-la-suceava>). La pioasa întâmpinare a Sfântului, au participat mitropolitul Sucevei Isif, episcopul Rădăuților Dosoftei Grecul, voievodul Alexandru cel Bun cu soția și, cum scrie Makovei, «o mulțime de oameni, boieri și straja cetății de scaun». Grigore Țamblac a rostit o cuvântare despre viața și patimile Sfântului Ioan, care, tipărită în slavonă, este considerată drept prima operă originală cunoscută în Moldova, aceasta fiind, apoi, retipărită în 1884 de către Melhisedec Ștefănescu (Aducerea moaștelor Sfântului Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava – <https://doxologia.ro/sites/default/styles/media-articol/sf.ioan>).

În 1522, moaștele Sf. Ioan cel Nou au fost duse din biserica Mirăuți la noua catedrală mitropolitană suceveană cu hramul Sf. Gheorghe, cunoscută până astăzi drept mănăstirea «Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava».

Părăsind Suceava în 1414, Grigore Țamblac a fost ales în 1415 de către Sinodul de la Novgorod ca mitropolit al Kievului. Se presupune că ar fi murit la Kiev, în iarna anului 1419/1420, probabil, de epidemie.

(Continuare în numărul viitor)

Ioan REBUȘAPCĂ

Erată. Dintr-o eroare datorată neatenției, în articolul *Noile comisii și comitete ale UUR* („Curierul ucrainean“, nr. 395-396) în loc de 11 membri ai Comitetului UUR București au apărut doar 6. Iată membrii omiși: Cristina Știrbăț, Roman Petrașuc, Zenovia Mandiuc, Felicia Radu, Bogdan Costiuc.

Ne cerem scuze cititorilor.

Îndreptător al credinței și chip al blândețelor

Există în curgerea istoriei personaje care, fără să fi lăsat posterității creații palpabile (scrieri, edificii, cuceriri etc.), au rămas în memoria colectivă cu o aură specială, răzbătând veacurile. O astfel de prezență în istoria creștină este cea a Sfântului Mare Ierarh Nicolae. Astăzi, la aproape 1700 de ani de la plecarea lui la Domnul, cinstirea lui în lumea creștină este la fel de prezentă ca atunci când Marele Ierarh se lupta în Sinod cu Arie. Ortodocși, catolici, protestanți, deopotrivă, indiferent dacă au în practica lor cinstirea sfinților, trăiesc an de an cu intensitate maximă sărbătorirea Sfântului. De unde această venerație specială perenă a creștinilor față de o personalitate de mult plecată dintre noi?

Nu vom intra în amănunte privind biografia sa, dar credem de cuviință să relevăm două aspecte ale lucrării sale, care, cred, sunt grăitoare pentru trecerea lui peste timp.

Sfântul Nicolae activează în acel zbuciumat secol al IV-lea, când, după înfiorătoarele persecuții anti-creștine, Biserica dobândește liber-

tatea și, la scurt timp, se manifestă ca o forță sociospirituală demnă de luat în seamă. Din păcate, apar foarte repede controverse doctrinare de amploare, pricinuite, nu în ulti-

mul rând, de unele tendințe păgâne de a se substitui învățaturii lui Hristos. Astfel, apare erezia lui Arie care contesta divinitatea Mântuitorului. Cu toate că Sfântul Nicolae nu avea nici pe departe pregătirea filosofică a lui Arie, el îl înfruntă cu

curaj la Sinodul I Ecumenic de la Niceea și reușește (împreună cu alți părinți ai Bisericii) să impună în final învățătura Bisericii privind persoana Logosului în relația treimică. În felul acesta, Sfântul Nicolae se înscrie în conștiința contemporanilor săi ca apărător consecvent și puternic al dreptei credințe. Să nu uităm că nu trăiam în secolul al XXI-lea, ci în secolul al IV-lea, când interesul pentru problemele religioase era maxim în toate sferele sociale. În felul acesta, el a căpătat o aură specială încă din timpul vieții, admirația față de personalitatea lui prelungindu-se peste veacuri, până la noi.

Al doilea element care a contribuit la popularitatea lui aproape unică în istoria Bisericii a fost generat de atitudinea lui profund umană. Era înalt prelat eclesial. Ar fi putut să troneze de undeva dintr-un turn de fildeș, nepăsător la cei de rând. Și totuși n-a făcut-o. A ales calea lui Hristos, care nu a fost omul fari-seilor și al saducheilor, ci al celor în suferință. La fel și Sfântul Nicolae a ales să fie în slujba celor sărmani.

Sunt binecunoscute multiplele lui acte de caritate, care l-au inspirat pe un innograf să îl numească chip al blândețelor, acte care demonstrează atașamentul marelui ierarh față de omul simplu și față de suferințele lui. El devine, în felul acesta, un model pentru contemporanii săi, și nu numai, pentru dragostea concretă a semenilor, mai ales a celor aflați în suferință.

Această splendidă atitudine umană a trecut peste veacuri până în zilele noastre și de aici obiceiul în tot spațiul creștin de a face daruri de Sfântul Nicolae. Păstrăm noi astăzi, însă, spiritul altruist al Sfântului? Nu prea. Darurile noastre se îndreaptă către rude, prieteni sau alte personae apropiate. Nu este rău. Sfântul ierarh Nicolae dăruia, însă, nu doar celor apropiați, ci mai ales celor în suferință. Câți dintre noi, de ziua Sfântului se gândesc la cei dintr-un cămin de copii sau de vârstnici, sau la o casă de copii necăjiți? E frumos să prăznuim în familie, între prieteni, dar să nu uităm niciodată că există multă suferință în jurul nostru și să încercăm diminuarea ei.

Pr. dr. Dumitru COLOTELO,
Parohia ortodoxă ucraineană
„Sf. Petru Movilă“ București

Decembrie

A început decembrie, cea mai veselă lună din an, luna Nașterii Domnului, cea plină de speranță și bucurie. Cei doi moși adorați de copii, Moș Nicolae și Moș Crăciun, fac ultimele pregătiri înainte de a porni la drum, ca să ducă daruri alese, în lunga lor călătorie. Cei doi Moși veniți de atât de departe vor primi o mână de ajutor și de la bunici sau de la părinți, reușind astfel să facă înconjurul lumii într-o singură noapte. Moș Crăciun e abia pe la mijlocul călătoriei, dar trimișii lui i-au pregătit cu brio sosirea. Marile orașe și-au îmbrăcat haina de sărbătoare, strălucind ca niște comete magice, iar oamenii bucuși, dau iama în târgurile anume amenajate, pline de turtă dulce și cozonac, de ceaiuri fierbinți și vin aromat. Țara își descoperă bucuria Crăciunului. Este o mare plăcere, bucurie să vezi pe viu haina de sărbătoare a orașelor. De curând am călătorit la Bistrița și am admirat aceste frumuseți ale orașelor Suceava, Câmpulung, Gura Humorului, Vatra Dornei, Bistrița – o evocare tulburătoare a sărbătorilor care nu și-au pierdut lumina și taina în ciuda timpului care a trecut. Crăciunul a fost și

este mereu marea sărbătoare a copiilor, simbolizând nașterea unui timp nou, după o perioadă de efort și îndurare. Bucuria acestei sărbători nimeni n-o poate stinge din viață, e o bucurie secretă în corp și suflet, crunt încercată sub vitregia istoriei, mai ales pentru oamenii care au fost obligați să adopte ateismul ca „religie nouă“. Dar și astăzi, libertatea a adus un nou dușman al bucuriei Crăciunului: comercialismul, incultura materialismului, teroarea de a pieri în mijlocul maselor de oameni înnebuniți de obligația de a cumpăra și a vinde tot ce se poate cumpăra și vinde: adică totul. Unii cumpără prea mult, alții doar se uită și atât. Pentru mine Crăciunul este mereu legat de o imagine eternă din primii ani ai copilăriei. Era un timp plin de angoasă, foamete și frică de a pieri sub jugul în care toate popoarele din imperiul roșu gemeau. Era după un război îngrozitor, din care România ieșise rănită și umilită de moarte, în lanțurile care-i vor atârna greu, decenii întregi. Nu era nimic de cumpărat. În loc de zahăr, mulți se descurcau cu zeamă de sfeclă de zahăr. Pâinea se cocea în fiecare săptămână într-un cuptor urias

și ea, pâinea fie de grâu sau secară, ne ajungea pentru o săptămână. Făina se obținea din propria recoltă de grâu, secară, porumb. Se măcinau boabele la moară. Făina albă se ținea pentru sărbători. Și acum parcă simt mirosul de cozonaci, de pâine albă. Datorită mâinilor harnice și bătătorite de muncă, aveam de toate la masa de Crăciun. Aveam o lampă specială (pe gaz-petrol) pe care o aprindeam doar de sărbători. Aveam și una de zi cu zi.

Cu mult timp înainte de Crăciun formam cete de copii, învățam colinde și repetam și tot repetam să nu ne facem de râs pe la ferestrele oamenilor. Ne întorceam obosiți, cu buzele vinete de atâta colindat, dar cu inima ușoară, că ne-au reușit colindele, bucurându-i pe alții, primind de la vecinii noștri săraci nuci, mere, covrigi și chiar câțiva bănuți.

Acum, toți cei cu care am petrecut atâtea sărbători fericite s-au mutat în altă lume. Vine Crăciunul și mă gândesc la cei absenți, la cei care suferă de singurătate sau neputința de a se bucura, la prieteni, cunoscuți, trimițându-le căldura inimii mele din decembrie tuturor celor care citesc aceste rânduri, cititorilor cu față luminată de misterul sărbătorii care s-a păstrat vie de-a lungul timpului, sărbătoarea nașterii Domnului Isus Hristos.

Artemizia GHEORGHI